

Fornebu's unike natur - en dokumentasjon

(med en presentasjon av KEF's miljøalternativ)

KEF
(Komite for Etterbruk av Fornebu)

Perspektiv

*“De
sommervarme
kambrosilurområdene nær Oslofjorden
(lavereliggende deler av Oslo, Bærum og Asker,
samt øyene i indre fjord) står i særklasse når det gjelder
biologisk mangfold. Denne regionen huser 80% av artsmangfoldet i Norge”.*
Fra Fylkesdelplan for Miljøvern i Akershus - RA 21 - vedtatt i fylkestinget 20.01.1998

Områdene rundt Storøya og Oksenøya dokumenterer
ornitologiske og botaniske verdier av nasjonal betydning.

*“Dokumentasjonsrapport over kulturminner, natur- og rekreasjonsverdier på Fornebu
må være en forpliktende føring i det videre arbeid med utbyggingen på Fornebu.”
“Bevaring av biologisk mangfold skal stå sentralt i Bærums arealforvaltning.
Flora, fauna og biologiske sammenhenger må vektlegges”*
Utdrag av Bærum Kommunes “Miljømelding”
Vedtatt av Kommunestyret
19.03.1997.

Forsiden viser en sivspurv tegnet av Viggo Ree.
Tegningene er gjengitt med tillatelse av kunstneren.
1'ste opplag 2.300 eksemplarer

ISBN 82-994706-0-9

Innholdsfortegnelse

Forord	4
KEFs miljøalternativ	5
Opprinnelig natur må reetableres.	5
Fornebu – Naturen og Mennesket	6
Fornebu som fuglelokalitet - en introduksjon	7
Hvorfor er Fornebu så viktig for fuglelivet ?	7
Fornebu som fuglelokalitet - en presentasjon	10
Ringmerkingsvirksomheten på Fornebu 1990-1997.	15
Litt historikk (utdrag fra boka "Ringmerkerens Håndbok").....	15
Ringmerking på Fornebu	15
RINGMERKINGSOVERSIKT 1990-1997 FRA FORNEBU.....	16
Tidligere gjennfangster	18
Plantelivet på Fornebuhalvøya med vekt på Oksenøya.....	20
Sammendrag	20
Innledning	21
Hele Fornebuhalvøya.....	21
Oksenøya	22
Tabeller	26
Offentlige forpliktelser - utbygging på Storøya/Lilleøya er i konflikt med lovverket.	29
Hovedlinjene i Fornebu-utbyggingen	29
De store naturrikdommer rundt Koksabukta, Storøya og Oksenøya	29
Rammebetingelser og anmodninger fra sentrale myndigheter	29
Bærum Kommunes vedtatte ansvar for ivaretagelse av naturverdier.....	31
Andre nasjonale og internasjonale forpliktelser med gyldighet for de aktuelle områdene .	31
Konklusjoner om utbygging på Storøya/Oksenøya	32
Friluft- og verneinteresser ivaretas ikke godt nok.....	32
Appendix 1 - Liste over registrerte fuglearter på Fornebu.....	33
Appendix 2 - Liste over registrerte karplantearter	36
Appendix 3 - Litteratur og referanseliste.....	41
Liste over noen ornitologiske rapporter og artikler fra Fornebu.....	41
Liste over botaniske arbeider fra Fornebu.	41
Liste over andre naturvitenskapelige arbeider fra Fornebu.....	41
Liste over sentrale dokumenter, lover, skriv etc. for reguleringssaken.....	42
Sagt om KEFs miljøalternativ	44

18/11-1998

Forord

Dette heftet er utarbeidet utelukkende med henblikk på den pågående utbyggingen av Fornebu. Vi ønsker å rette søkelyset på de store naturverdiene som finns her, spesielt områdene rundt Storøya og Oksenøya (Lilleøya). I 1992 etablerte Norsk Ornitologisk Forening (NOF), Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Oslo og Omland Friluftsråd, Oslofjorden Friluftsråd, Holtekilen Vel, Langodden Vel og Snarøen Vel et samarbeidsforum kalt KEF - Komite for Etterbruk av Fornebu. Vi ønsker en miljøvennlig utbygging av Fornebu, der det tas *tilstrekkelige* hensyn til såvel naturverdier som rekreasjonsområder. KEF har utarbeidet et eget "miljøalternativ" (vist på neste side) som bl.a. viser foreslåtte grenser for grøntarealene".

Gjennom den dokumentasjon av naturverdier som fremlegges i dette hefte, sammen med gjeldende statlige, fylkeskommunale og kommunale forpliktende lover og forordninger (referert i eget kapittel), ønsker vi å rettferdiggjøre vårt miljøalternativ. Dersom vårt miljøalternativ ikke tas til følge, vil man hverken kunne ivareta det unike biologiske mangfold eller imøtekomme det fremtidige krav til rekreasjonsområder. Bærum Kommune (som reguleringsmyndighet) vil i såfall også være i direkte konflikt med en rekke offentlige lover og forordninger.

Dette hefte vil bl.a. bli sendt til politikere, Fylkesmannen i Oslo og Akershus, folk i kommuneadministrasjonen og andre vi mener kan ha nytte av denne dokumentasjon slik at riktige avgjørelser kan fattes.

NOF har engasjerte seg meget sterkt i denne saken, og har sammen med botanikere, dokumentert ornitologiske og botaniske verdier av nasjonal betydning i disse områdene. Vi føler derfor at vi har et særskilt opplysningsansvar i denne saken. Dersom det ikke reageres *nå*, vil botaniske og ornitologiske verdier av regional og nasjonal betydning kunne gå tapt for all fremtid !

Vi oppfordrer herved alle leserene om å støtte opp om KEF's miljøalternativ ved å undertegne vårt "opprop" (eget vedlegg). Returner oppropet snarest i underskrevet stand - helst med flere underskrifter, til adressen som er spesifisert på oppropet. Disse underskriftene vil overleveres både til Bærum Kommune og til Fylkesmannen i Oslo og Akershus - med pressedekning!

Terje Bøhler
Norsk Ornitologisk Forening (NOF)
Avd. Oslo & Akershus

KEFs miljøalternativ

Opprinnelig natur må reetableres.

I mange land drives det restaurering av ødelagt natur. Gamle industriområder, steinbrudd og flyplasser har mange steder gjenoppstått som natur- og friluftsområder. På Fornebu er det særlig den vestre delen av flyplassen som bør legges til rette for natur og friluftsliv. Storøya bør i sin helhet restaureres som naturområde. Her bør områdes opprinnelige vegetasjon med edelløvsskog og engsamfunn reetableres til et opplevelsesrikt natur- og rekreasjonsområde. Samtidig må det anlegges turveier og utsiktspunkter for å bedre tilgjengeligheten for publikum.

Vi vil på et senere tidspunkt komme tilbake med detaljerte forslag til utforming og forvaltning av arealene innenfor KEF's miljøalternativ. I denne sammenheng vil vi kun oppsummere følgende hovedpunkter:

- Oksenøya skal bestå som et LNF område med kalkfuruskog.
- På Storøya ønsker vi å gjenskape det kollete terrenget.
- I Storøykilen trues i dag takrørsumpen innerst i kilene av gjengroing med hengebjørk samt utfylling fra flyplassen. Sumpen må utvides nordøstover. Sjøflyplassen i Storøykilen må fjernes.
- I Koksabukta må båthavn ikke tillates (eksisterende anlegg fjernes).
- Vannkvaliteten i Hundesund har for hvert år blitt dårligere bl.a. pga. utslipp fra flyplassen, og for dårlig utskifting av vann. Hundesund må åpnes mot Snarøykilen for å gi den nødvendige gjennomstrømning som skal til for å bedre vannkvaliteten og redusere risikoen for gjengroing.
- Områdene rundt Hundesundbukten på Snarøya og Langodden må bindes sammen med Storøyaområdet, i et sammenhengende grøntområde.

Fornebu – Naturen og Mennesket

Fornebu har en unik beliggenhet innerst i Oslofjorden med et meget godt klima, nærhet til store arealer i strandsonen, sjøen og skogene rundt Oslogryta. Dette er kvaliteter veldig mange tilreisende misunner oss, også mye på grunn av den gode nærheten. For oss som bor her i dag, er disse kvalitetene en selvfølge – men hva med i morgen?

Nyere forskning viser/bekrefter flere klare positive effekter av forholdet mellom natur og menneske. Natur stimulerer vår fantasi og skaperevne, inviterer til allsidige fysiske aktiviteter, gir oss utfordringer, innbyr til ettertanke og gir opplevelse av tilhørighet. Hvem har vel ikke hørt om «hundremeterskogen»? Ikke minst er utfoldelse i natur meget viktig for utvikling av barns fysiske ferdigheter, sosiale tilpasning og læreevne. Den mentale gleden av naturen oppleves kanskje best av de voksne. Et forskningsresultat viser endog at de som opplever natur i sin rekonvalesens etter operasjon blir vesentlig fortere friske enn de som kun opplever bymiljø.

Mennesket er uløselig knyttet til naturen gjennom mange tusen års tilpasning til de begrensninger og muligheter som er gitt. Fysisk er vår kropp og våre sanser fremdeles konstruert for jakt. Vi er steinaldermennesker i romalderen. Dette må vi for vår egen velferd prøve å ta hensyn til.

Nøkkelordene i forholdet mellom menneske og natur kan sammenfattes i **livskvalitet** og **mental helse**.

DERFOR ER FORNEBUS FREMTID VIKTIG !

Hvilke omgivelser vil vi ha i vårt bomiljø og i dets umiddelbare nærhet? Naturen på Fornebu har i dag kvaliteter som er av nasjonal interesse. De klimatiske, geologiske og geografiske forholdene har medført en artsriksom som vanskelig finner sin like andre steder i Norge. Både fugler og planter er inngående registrert og dokumentert. De to naturreservatene som ligger langs øst/vest rullebanen bekrefter denne artsrikdommen. Her ligger store pedagogiske muligheter som kan utnyttes på alle nivåer fra barnehage til universitet.

De natur- og miljøpolitiske vedtak som hittil (april 98) er fattet i Bærum kommune, for Fornebus fremtid er lovende. Bærum kommune jobber under mottoet «Mennesket i sentrum», og dette betyr at naturen må få sin rettmessige plass i utviklingen av Fornebu som bo- og nærområde. Særlig for barna er det viktig med nærhet til naturmiljøer.

Men det er alltid noen skjær i sjøen. Særlig livet i og ved naturreservatene må ikke få trange rammer som gjør at det biologiske mangfoldet går dukken. Her må vi alle kjenne vårt ansvar og ta de nødvendige hensyn, og politikerne må være forsiktige når de fatter sine beslutninger.

Vi må reetablere og utvikle naturmiljøet av hensyn til nåværende naturkvaliteter og vår egen fremtidige velferd, nå som flyplassen forsvinner. Fornebu kan bli et meget viktig rekreasjonsområde for mange mennesker – hvis vi vil. Vi må kjenne vår besøkelsestid. Det er før sommeren 1998 de viktigste beslutningene for etterbruken av Fornebu blir fattet!

Av Torbjørn Endal
Naturvernforbundet i Bærum

*“Innenfor retningslinjenes
geografiske virkeområde skal naturverdier,
kulturminnverdier og rekreasjonsverdier forvaltes som
en ressurs av nasjonal betydning, til beste
for befolkningen i dag og
i fremtiden”.*

Fra “Rikspolitiske retningslinjer for planlegging i kyst- og sjøområder i Oslofjordregionen”.
Gitt ved Kongelig resolusjon av 9/7-1993.

Fornebu som fuglelokalitet - en introduksjon

Hvorfor er Fornebu så viktig for fuglelivet ?

Vi velger først å sitere noen linjer fra dokumentasjonsrapporten "Forstudie av verneinteresser på Fornebu" (utarbeidet av Bærum Kommune) :

Artsrik vegetasjon og stor variasjon i vegetasjonsmønsteret danner grunnlaget for at svært mange fuglearter får tilfredsstilt sine krav til hekkeplass, næringssøk og skjul.

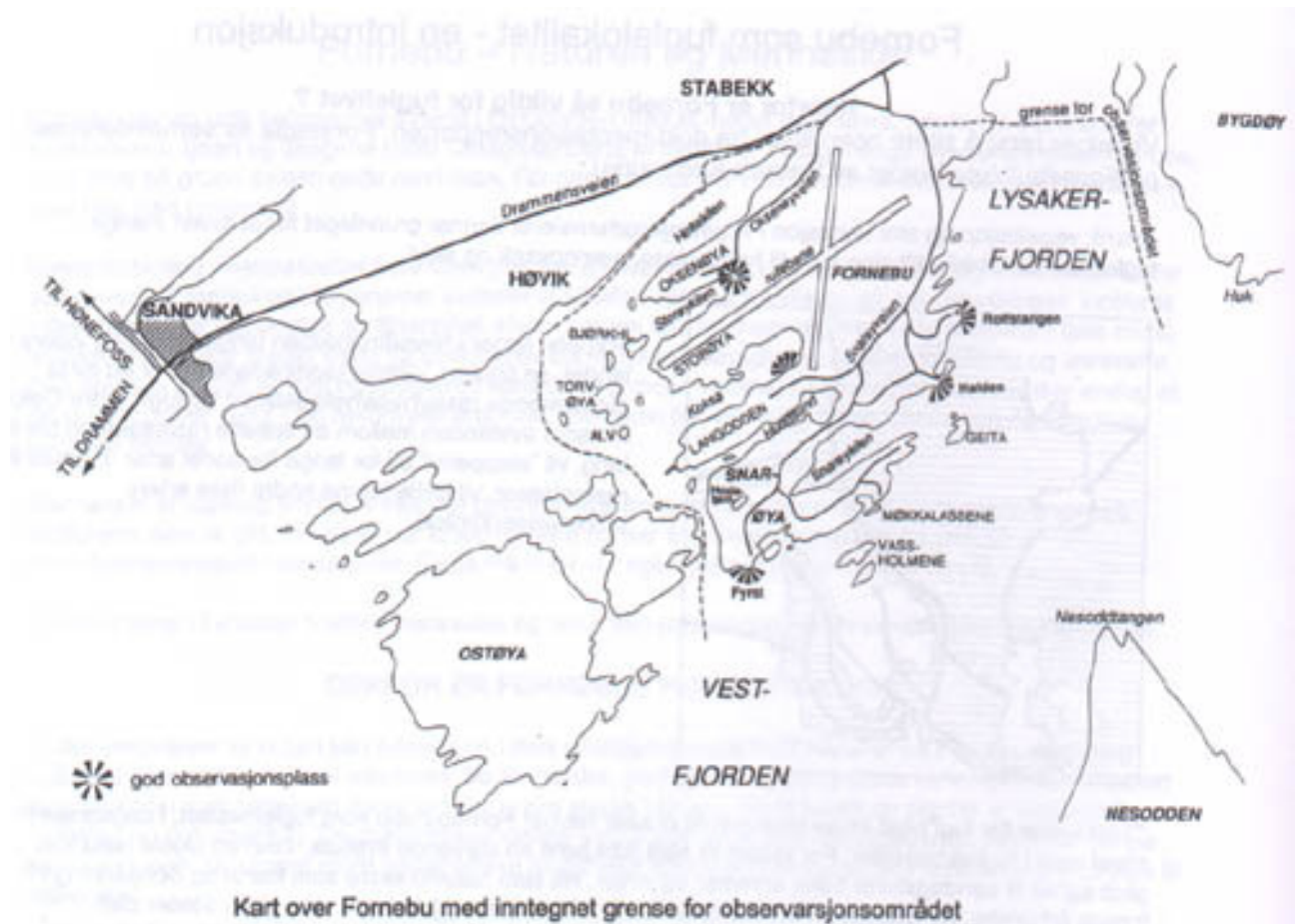
Fornebu ligger i hovedtrekkleden langs kysten og videre inn i landet, se figuren. Våtmarksområdene her er ett av få gjenværende raste/hvile/hekkesteder for fugl i indre Oslofjord. Dersom avstanden mellom de enkelte rastestedene blir for lang, vil "etappene" bli for lange for endel arter. Fjernes flere rasteplasser, vil dette kunne endre flere arters utbredelsesområde.

"Trekkeveier for fugl"

Med jevne mellomrom dukker navnet Fornebu opp som fuglelokalitet, i dagspressen såvel som i fugletidsskrifter. For stedet er slett ikke bare en støyende flyplass, men en ukjent naturidyll godt egnet til søndagsturer både sommer og vinter. Hit kom naturforskere som Barth og Schaanning i forrige århundre, hit reiste man ut fra Kristiania for rekreasjon og jakt for "...her gives Steder deri Henseende til naturskjønhed langt overgaar enhver anden del af Christianias i og for sig rigt begavede Omegn" skriver forstmannen Barth i boken: En Foraarsaften i Fornebumarken. Her kunne man se stjertender og brunnakker "... samlede om Aftenen i Hundrede-, ja Tusindviis". Her er det gjort mange sjeldne fugleregistreringer.

Fornebu har en sentral beliggenhet for vårtrekkende fugler der de følger fjorden nordover før de sprer seg innover Østlandet eller endog lenger nord. Nedenunder kommer en kort beskrivelse av stedet og anvisning til interesserte om gode plasser.

Den beste tiden for en fugletur er i trekketidene. Vår og høst samles folk (og fugl) på kollen innerst i Storøykilen (populært kalt "Hawk Mountain"). Dit kommer man enten med bil eller det mer miljøriktige, sykkel, utover Oksenøyveien til asfalten slutter og dumpene begynner. Da parkerer man og går ut med sin kikkert. Eller man tar en av de mange bussene som frekventerer strekningen Oslo - Sandvika, går av på holdeplassen som heter "Oksenøyveien" og rusler utover denne. Ferden går da langs med Holtekilen, forbi det gamle gartneribruket og marinaen og plutselig er man i et våtmarkseldorado. Det er Storøykilen og Koksa på hver side av Storøya - som nok er bedre kjent som Øst-Vest-rullebanen. Kilene har store arealer av takerørsump. Denne våtmarken er omkranset av furu- og løvskog avbrutt av åpne gressenger med blomsterprakt. Og utenfor ligger en mudrete tidevannsslette. Denne biotopblandingen er usedvanlig attraktiv for fugler som finner næring og hvile. De to kilene ble fredet som naturreservater først i 1992. Under et eikeholt innerst i Storøykilen står det en stasjonsbu - "Fornebua".

Kart over Fornebu med inntegnet grense for observasjonsområdet

For snauetusen år siden trakk innlandsisen seg vekk ifra Oslo og Akershus. Men havet stod høyere dengang. Først ca. 500 år f.kr. dukket noen skjær opp av sjøen som omsider ble til en frodig halvøy ut i Oslofjorden. Halvøya ble tidlig befolket, navnet tyder på det ("forn" = gammel (samme som i fornminne), altså "gammel bustad"). Fornebu Gård var en av de største i bygda, men jordbruket måtte vike plassen for Oslo lufthavn som stod ferdig i 1939.

Alt i alt er omkring 260 fuglearter påtruffet på Fornebu. Til sammenligning er dette mer enn det antallet som er registrert i Nordre Øyeren naturreservat - et reservat som er klassifisert som et internasjonalt verneområde (såkalt "Ramsar-område"), og det godt kjente Østensjøvannet i Oslo, med kun drøye 200 registrerte arter. Det meste av observasjonene er utført langs kilene omkring øst-vest rullebanen (Storøya).

Når snøen går om våren, kommer de første trekkfuglene. Det pleier å være sanglerka som blir "førstemann" i de første marsdagene. Gravanda er også tidlig ute der den ligger i iskanten en tidlig marsdag. Utover i måneden kommer vipe, ringdue og flokker av snøspurv. Men først i slutten av mars kommer trekket i gang for fullt, sivspurvens spede pip er taksrørskogens lyd. Utover i april kommer mere varmekjære arter som storspove, tornirisk, måltrost, linerle og steinskvett. Skogduer, en sjelden art, kan sees daglig. På varme dager i midten av april trekker også store mengder musvåk, fjellvåk og spurvehauk forbi. Fiskeørna fisker flyndre i kilene mens de venter på isløsning i innlandet. I et heldig øyeblikk kan man få se noen tranepar eller en storskarvflokk på flere hundre par danne ploger mot nord. Det er disse som lokalavisene i april omtaler som vårtegnet "gåseplog". I mai kommer insektspiserne og landskapet fylles med vakker sang fra vårkåte tornsangere og buskskvetter, og man kan nå se vadefugler på mudderflatene.

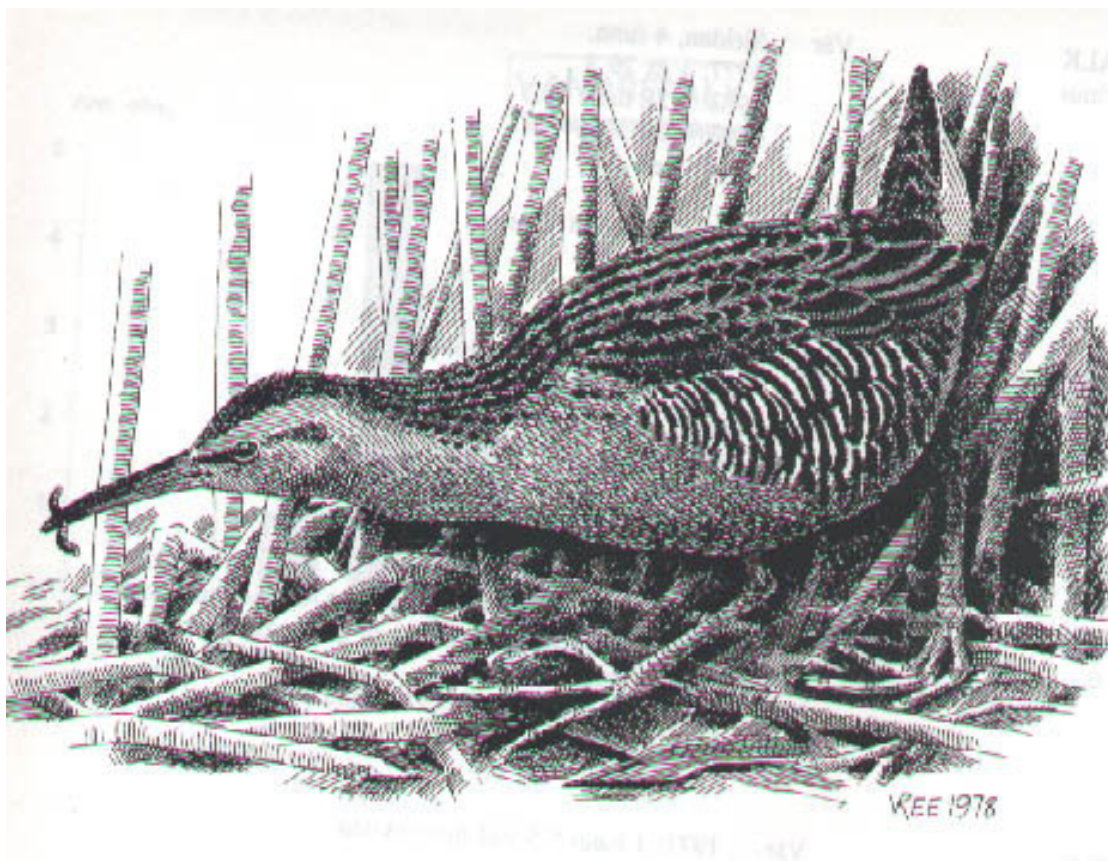

I juni er det en fantastisk blomsterprakt her ute, og høsttrekket er allerede igang for sniper og spøver. Utover i august kommer høsttrekket i gang for alvor. Fuglene skal fete seg opp til en den strabasiose sydenturen. I takrørskogen skvetter blåstrupe, tornsanger, rørsanger, løvsanger og buskskvett omkring. Låvesvaler kommer langveisfra for å overnatte i takrørskogen. Ingen andre lokaliteter i Norge har slike mengder av stillits som her. Så snart vi skriver september, kommer jernspurv, heipiplerke i store flokker, og kanskje en kvartbekkasin. Med unntak av meiseflokkene blir det vinterstille i takrørskogen utover i oktober. På Lysakerfjorden kan det nå ligge hundrevis av lomvier stapp mette av brisling, man kan se dem fra Rolfstangen, Halden Brygge eller fra Fürst på Snarøya. Også store mengder gråmåke, svartbak og kvinand. Stokkender samles i kilene. Ved juletider, når alt åpent vann har frosset i innlandet, kan den vakre laksanden sees på fjorden.

Vi ønsker å ta vare på disse naturkvaliteter for ettertiden. NOF's antagelse er at ca 40% av de vanligste artene kan bli negativt påvirket med bare 100m buffersone omkring reservatene. NINA's undersøkelser tilsier 300m buffersone, hvilket tilsier en ubebygd Storøy. Vi ønsker å ivareta det biologiske mangfoldet, både på grunn av naturens egenverdi, og kombinere det med menneskenes rekreasjonsbehov. Derfor må naturreservatene langs Storøya knyttes sammen med et sammenhengende grøntområde slik som situasjonen er i dag der flyplassens gressenger binder sammen området til en helhet. Derfor må randområdene med skogholt og åpne blomsterrike kalksteinsrabber inkluderes i et sammenhengende grøntområde med tilstrekkelige arealer til glede for både folk og fugl. Inkludert Oksenøya, unik i sin flora, så snakker vi bare om vel 70 mål. Dette er kun 2% av de samlede 3400 frigjorte flyplassmålene helt vest på Fornebuhalvøya. Ytterst på Storøya kan det f.eks. bli badeplass, ferdselskanaler, utkikkstårn og en vinterlig lysløype som kan brukes til et opplevelsesrikt friluftsliv for befolkningen. Her kan naturskjønnheten fra forrige århundre gjenskapes.

Av Morten Bergan
Norsk Ornitologisk Forening

Fornebu som fuglelokalitet - en presentasjon

Vannrikse tegnet av Viggo Ree

Fuglelivet på Fornebu er rikt og veldokumentert. Det er registrert omkring 260 fuglearter, flere enn noe annet sted i Oslo og Akershus, og flere enn de aller fleste andre steder i landet. En fylldig rapport med detaljert angivelse av forekomsten av hver enkelt art er gitt i en 160 siders rapport du kan få kjøpt ved henvendelse til Norsk Ornitologisk Forening (avd. Oslo og Akershus).

Det er flere årsaker til at fuglelivet er så rikt og variert.

- *Ledelinjeeffekt.* Fuglene følger ledelinjer under trekket, slik som dalfører, fjellkjeder, elver og kyster. Mange fugler som trekker nordover Østlandet om våren følger den svenske vestkysten eller den norske sørlandskysten mot nord. Disse to ledelinjene møtes innerst i Oslofjorden, der Fornebu ligger. Både vannfugler og landfugler følger disse ledelinjene. Tidlig om våren er ledelinjeeffekten ekstra sterk, for da ligger isen ennå på vannveiene i innlandet, og det kan være snøbart langs kysten mens snøen fremdeles dekker bakken i innlandet. Senere på våren grønnes det gjerne tidligere ved kysten, og også det forsterker ledelinjeeffekten.
- *Brudd i ledelinjene.* Når fuglene befinner seg i bunnen av Oslofjorden eksisterer det ikke lenger noen tydelige ledelinjer. Mange fugler raster derfor en kort tid lengst nord i fjorden, spesielt når været er ugunstig. De samles da i de rikeste biotopene, områder der de både kan finne skjul og næring, og være uforstyrret.
- *Lokal topografi.* Det flate Fornebulandet med grunne vikler og velutviklet strandsone gir optimale næringsbetingelser for fuglearter som finner mat på grunt vann og andre typer våtmarker. Det gjelder f.eks. andefugler, vadefugler, og småfuglearter som finner mat i takrørskog. Fornebu er det største gjenværende våtmarksområde i indre Oslofjord, og øver derfor en særlig tiltrekningskraft på fuglene.
- *Næringsrikdom.* Knollekalken i det geologisk interessante Oslofeltet er en næringsrik grunn som gir grunnlag for rikt plante- og insektliv. Rundt Fornebu forsterkes dette av det relativt varme klimaet. Det er blandingen av klima og næringsrik berggrunn som er grunnlaget for den spesielt rike floraen, og derigjen til det uten tvil rike insektlivet.

Om høsten er ikke ledelinjeeffekten like stor som om våren, men den særlige næringsrikdommen øver likevel sterk tiltrekning på fuglene. Flere arter kan sees i større konsentrasjoner enn noe annet sted på lavlandet østafjells.

Mye av våtmarken på Fornebu ble ødelagt etter at flyplassen ble bygget, spesielt gjelder dette på 50-tallet, da Koksatjernet ble fylt igjen. Nye ødeleggelser har funnet sted utover på 60-tallet og helt frem til i dag. Til tross for dette er området fremdeles rikt på fugler. Noe av årsaken er at naboskapet med flyplassen har gjort at mange fugler blir lite forstyrret av mennesker, og mange våtmarksfugler kan raste uforstyrret inne på flyplassområdet når det er høyvann, eller søke tilflukt i busker og kratt når været er dårlig. Flyplassens grønne enger på Storøya knytter de to naturreservatene sammen til en større helhet.

Jeg skal i det følgende beskrive hvordan ett år som fuglekikker på Fornebu kan arte seg, ved å trekke frem høydepunkter og karakteristiske trekk ved fuglelivet måned for måned.

Til slutt er forekomsten av alle fuglearter som er registrert på Fornebu pr. dato satt opp i en tabell som grovt angir forekomsten i hver årstid.

Januar-februar

Midtvinters er de grunne kilene frosset igjen, og i harde vintre kan også hele deler av Lysakerfjorden og Vestfjorden ha frosset til. I åpne råker ligger flokker av kvinand, i de kaldeste vintrene også laksand. Når det er mer åpent vann er det ofte spredte lomvi å se. Flokker av gråmåke dominerer på fjorden.

I tillegg til vanlige vinterfugler som gråspurv, pilfink, grønnefink og meiser, kråke og skjære, overvintrer det årlig enkelte gjerdsmett og rødstruper, og små stillitsflokker kan sees. Enkelte år er det godt med gråsisik, de senere årene med innslag av polarsisik i flokkene. Av og til kan små flokker med bergirisk også sees.

År om annet overvintrer enkeltindivider av enten tårnfalk, musvåk eller fjellvåk, og noe oftere har varsleren vinterterritorium på flyplassen. Ellers er spurvehauk og hønehauk de vanligste rovfuglene.

I de mildeste vintrene ankommer de første trekkfuglene fra sør rett etter midten av februar, eller helt i slutten av måneden. Det er oftest gravand, sanglerke eller stær.

Mars

I løpet av de første to ukene av mars dukker normalt de tidlige trekkfuglene opp. I tillegg til de nevnt over er dette vipe, tjeld, skogdue og ringdue, av og til også snøspurv i flokker. Lerker, vipper og stær sees ofte i det de kommer inn på direkte trekk fra sørvest. I lav høyde sveiper de inn over flyplassen, og enten lander de eller så forsvinner de videre i samme retning. På gode dager i slutten av måneden kan flere enn 100 vipper, flere hundre sanglerker og kanskje et par tusen stær sees, av og til fyker vipene og stæren i været når en hønehauk eller dvergfalk passerer.

En av de siste dagene av mars kommer plutselig våren for fullt. Gjerne en gråværsdag, med en varmfront som passerer fra sørvest, med etterfølgende vinder fra sørlig sektor. Etter et regnvær spretter det plutselig fugler frem over alt, masser av bokfink og bergirisker, sivspurv, heipiplerke og troster.

April

De første direktetrekkende rovfuglene dukket opp i slutten av mars, men trekket bygger seg opp gjennom april og kulminerer gjerne omkring midten av måneden. På en god dag passerer 20-30 spurvehauker, noen titalls musvåk og fjellvåk og spredte individer av f.eks. hønehauk, dvergfalk, tårnfalk, fiskeørn, myrhauk og sivhauk. Trekket er best på høytrykksdager med lettskyet eller delvis skyet vær, da rovfuglene bruker termiske oppvinder over flyplassen for å vinne høyde før de forsvinner mot NV. Enkelte fugler jakter litt omkring i området, spurvehauk og dvergfalk på småfugler, kjerrhauker og tårnfalk samt jordugle på smågnagere, fiskeørn på flyndre i de grunne kilene.

På dager med godt rovfugltrekk passerer ofte også store flokker med storskarv. Fra overvintringsplasser nede i Kattegat og langs den svenske vestkysten samles de i fjorden i flokker på noen titalls til flere hundre, sirkler gjerne rundt inne i fjorden for å få høyde, og fortsetter inn over snødekte åser og isdekte vann, mot hekkeplassene i Nord-Norge. Av og til raster noen få individer på skjær ut mot Vestfjorden. På dager med tåke kan man se hvordan fuglene får problemer med å orientere seg. De kan fly frem og tilbake inne i fjorden en time eller to før de gir opp og drar sørover igjen. På langt hold ser skarvene ut som gjess, men på nært hold ser man at de er køl svarte.

Av spurvefugler er det mest finkefugler og heipiplerke som setter sitt preg på april, enkelte dager kan hundrevis eller endog tusenvis av bokfink og bjørkefink passere. Flokker av troster hopper rundt i skog og kratt i morgentimene, og hundrevis av ringduer kan passere på direkte trekk mot nord. En svak, men stadig strøm av linerler passerer nordover.

I normale vintre går isen i kilene opp rundt midten av april. Det gir signalet til at andefugler og vadefugl kan gjøre sitt inntog. Av vaderne er det særlig storspoven som kan forekomme i store flokker, mens skogsnipe og enkeltbekkasin raster i mindre antall. De vanligste andefuglene er foruten stokkand også kvinand, og dels siland og laksand, men sjansen til å se andre arter øker etterhvert som måneden går mot slutten. Både krikand og brunnakke raster regelmessig i små flokker.

Mai

Månedsskiftet april/mai innleder et tidsskifte om våren. Før månedsskiftet opptre mest fuglearter som kan finne mat i sjøen, eller som lever av frø og knopper. Etter månedsskiftet kommer de artene som lever av insekter og småkryp, eller som hekker i ferskvann. Stundom ankommer en og annen av disse artene tidligere - både låvesvale og løvsanger kan sees allerede i april, det samme gjelder en rekke vaderarter og makrellterne. Men det er i mai mengdene kommer.

Løvsangeren er Norges mest tallrike fugl. En dag i begynnelsen av mai kan den første vakre, noe melankolske strofen høres. Deretter går det knapt en uke før sangen høres over alt, og på en morgen kan flere titalls eller endog over hundre sees bare ute i Storøykilen. Uken etter, men gjerne godt før midten av mai, kommer også andre sangere, så som den på Fornebu vanlige tornsangeren, møller og munk. Andre insektetere som dukker opp er buskskvett, svart-hvit fluesnapper, låvesvale og taksvale.

Vadefuglene raster i varierende grad fra år til år. Det er mest når det er dårlig vær, nordavind eller regnbyger, man kan se dem enkeltvis og i små flokker i strandkanten eller inne i litt tettere vegetasjon. Når været bedrer seg igjen trekker de direkte mot nordøst, ofte med fløyt og annen låt.

Første halvdel av mai er også scene for kortnebbgåstrekket. Flokker som tar av fra Jylland i Danmark i morgentimene kommer inn over Fornebu tidlig på ettermiddagen og trekker nordover i stor høyde. Ofte oppdager man dem på kaklingen. Den lange flyturen tar dem direkte til beiteplasser omkring Trondheim. Antallet som stikker helt inn til bunnen av fjorden varierer en del fra år til år, ofte går de opp lenger vest. Noen år passerer hundrevis, trolig mange tusen på det meste. Etter Trondheim trekker de opp til Vesterålen og deretter utover havet til Svalbard. Det er sjelden gjessene raster, men det er flott å være vitne til dette trekket. Enkelte dager veksler det med flokker av kortnebbgås og mindre flokker av unge og subadulte (halvvoksne) storskarv.

Siste halvdel av mai er ankomst for de aller siste artene, slik som rørsanger, tornskate og rosenfink, hagesanger og gråfluesnapper. De fleste vaderne har dratt videre i slutten av måneden, og alle trær og busker er fylt opp med sesongens hekkfugler. Ut av det blå dukker det da plutselig opp små flokker med vipe igjen. Det er viper som ikke har hekket eller av ulike årsaker har avbrutt hekkingen. De er på vei mot sør - høsttrekket for noen arter starter før andre arter har avsluttet vårtrekket sitt.

Juni - juli

I første halvdel av juni kommer de siste trekkfuglene på plass. Samtidig raster sotsniper, brushaner og spover som allerede har gjort unna hekkesesongen.

Måkekoloniene setter sitt preg på Fornebulandet om sommeren. Det er hundrevis og tusenvis av hekkende hettemåker i omegn, og betydelige mengder fiskemåke, gråmåke, sildemåke, svartbak, makrellterne og tjeld. De få parene med rødstilk gir mye lyd fra seg. I kilene dukker store gravandkull opp i løpet av juni, side om side med mindre stokkandkull. De siste årene har også ærfuglkull begynt å vise seg inne i skjærgården. Silanda er også en ganske ny hekkfugl, men de klekker sent, og kullene er ofte ikke å se før helt mot slutten av juli. Mange kull av grågås og kanadagås er også på vannet.

I takrørskogen er det sivspurv og rørsanger som gjør mest av seg, og i de mer åpne områdene er buskskvett og tornsanger karakterarter. Ellers hekker det mengder av småfuglarter. Omkring 80 arter er totalt funnet hekkende på Fornebu/Snarøya, et eksepsjonelt høyt antall for et så lite område.

Enkelte år har sjeldnere arter som sivhøne, vannrikse, sivsanger og myrsanger hekket i takrørskogen, men arealet med takrør har stadig minsket, og hekkemulighetene har blitt dårligere.

Rundt midten av juli tar vadertrekket seg kraftig opp igjen, nå er det voksne fugler i storsnipeslekten (Tringa) som dominerer, slik som gluttsnipe, rødstilk, grønnstilk og skogsnipe, samt strandsnipe.

Somrene er også tiden for stærens mellomtrekk. Flokker med flere tusen individer kan ha tilhold på eller omkring flyplassen, enkelte år overnatter de i bjørkeskogen i Storøykilen.

August

Sensommeren er full av liv. Årets ungfugler gir lyd overalt. I august, mens vadertrekket er på sitt mest intense, begynner også sangerne å trekke sørover igjen. Som om våren er det løvsangeren som er den tallrikeste. De gule ungfuglene tiltar i antall i begynnelsen av måneden, og trekket kulminerer i den siste augustuken.

Parallelt med dette øker antallet stillits. Fra enkeltindivider og små familiegrupper i slutten av juli til flokker som kan telle over 100 individer gjennom hele august. Disse fargerike, små finkefuglene forekommer i større antall på Fornebu enn noe annet sted i landet, og de trives på eng og i grøftekanter, der de beiter på tistler og borrarer. Låvesvaler kommer langveisfra for en trygg overnattingsplass i takrørskogen. Kråker, kaier og skogduer kommer i store antall for overnatting i skogholtene rundt Storøya og Oksenøya.

Rundt 20. august dukker gjerne de første blåstrupene opp, og denne fargerike fjellfuglen kan sees og fremfor alt høres inne i takrørbeltene. Buskskvett og tornsanger er karakterarter på denne tiden, og nesten årvisst dukker den sjeldne hauksangeren opp i overgangen til september.

Flere tallrike fuglearter trekker plutselig sørover i løpet av måneden. Tjeld, makrellterne, hettemåke, fiskemåke og gravand drar alle mot sør så snart årets ungfugler har vært ute og prøvet vingene en stund. Enkelte individer kan bli igjen lenger utover høsten, men hoveddelen stikker i august.

September

Nå er det høst for alle pengene. Av småfuglene dominerer nå heipiplerke og sivspurv, sivspurven for det meste i takrørskogen, heipiplerka på åpne områder rundt omkring på flyplassen. Sivspurvene går ofte i nettene som blir brukt for ringmerking, og over 3000 har fått ring opp gjennom årene. De har en tydelig togordning under trekket - først ungfuglene, så de gamle hunnene og til sist de gamle hannene. Heipiplerka hekker vanlig på fjellet, det åpne landskapet rundt flystripene likner mye på det den har på hekkeplassen.

Av vaderne er det gjerne bare vipe og enkeltbökkasin som er igjen i noe antall.

Fra barskogene begynner meiser og finkefugler å vise seg, slik som f.eks. granmeis, svartmeis, fuglekonge og grønnsisik. I år med store trekkbevegelser av nøttekråke, nøtteskrike eller flaggspett merkes dette også helt ute på flyplassen.

Oktober

Nå skjer det nye sceneskifter. Av småfugler som skal trekke sørover er det nå mest grønnfink og gulspurv som gjør noe av seg. Enkelte år kan sisiker opptre i store mengder, spesielt gråsisik. Da henger det flokker opp ned i bjørketrærne bortetter, ofte med et lite innslag av polarsisik. Flokker av troster farer omkring, mest gråtrost. Enkelte mørke oktobernetter kan man høre pipene fra tusener av rødvingetrost høyt oppe.

Ute på sjøen begynner det plutselig å dukke opp alkefugler, ofte etter den første sterke vinden fra sørvest. Hundrevis, eller endog tusenvis av lomvi kan dekke fjorden, og ofte er det et lite innslag av alke innimellom. Kvinanda tiltar i antall igjen, mens ærfuglen forsvinner mot sør. Enkelte år kan det dukke opp mange svartender, sjøorrer og haveller på denne tiden. Mot slutten av måneden høres de aller første sidensvansene.

November-desember! begynnelsen av november kan fjorden få besøk av små eller store mengder alkekonger, en liten, høyartisk alkefugl som har begynt å overvintre i mengder ute i Skagerrak. Høst- og vinterstormer kan bringe inn havhest og krykkje fra havet.

De siste årene har det bygget seg opp med store antall gråhegre i kilene i november. Denne store fiskepisieren var for få tiår siden ganske uvanlig på Østlandet. På Fornebu jakter de mest flyndre på grunnene, og særlig inne i Koksabukta kan det stå tett i tett med hegrer, omkring 100 er sett flere ganger. Store deler av dagen står de urørlig i strandkanten. Mange overnatter også oppe i furutrær på Storøya.

Men ellers stilner det igjen. Det slenger en og annen forsinket trekkfugl, men normalt er det mest grønnfink og meiser tilbake.

Isen legger seg i kilene i desember.

En komplett liste over alle registrerte arter er listet opp i appendix-1.

Av Geir S. Andersen
Norsk Ornitologisk Forening

Ringmerkingsvirksomheten på Fornebu 1990-1997.

Den meget sjeldne isfuglen er også ringmerket på Fornebu. Foto: Morten Bergan

Litt historikk (utdrag fra boka “Ringmerkerens Håndbok”)

Starten av den moderne ringmerkingen er knyttet til den danske adjunkten Hans Christian Mortensen. Hans ide gikk ut på at det ble festet en ring av lettmetall til fuglens ben. Hver ring skulle forsynes med et løpenummer og en adresse. Mortensen begynte med sine første forsøk i 1890, men først i 1899 var en rekke praktiske problemer løst, og han kunne da begynne med en mer systematisk merking.

I Norge begynte H. Tho. L. Schaanning på privat basis å merke fugler. Ringene bar adressen “Zoolog.Museum Kristiania S”. Da Schaanning ble konservator ved Stavanger Museum, utvidet han ringmerkingsarbeidet, men først i 1927 gikk han over til adressen “Stavanger Museum” på ringene. Fra 1. januar 1987 overtok Stavanger Museum organiseringen av ringmerkingsvirksomheten i Norge. Dette betyr at vi for første gang har fått samlet denne virksomheten til en sentral for hele landet.

EURING (European Union for Bird Ringing) er en sammenslutning av uavhengige ringmerkingsentraler, og ble dannet for å standardisere ringmerkingen i Europa. Målet er å utvikle og fremme bruken av ringmerking som ornitologisk undersøkelsesmetode og å sikre at dataene blir lagret på en ensartet måte. EURING betjener EURING DATA BANK. Her lagres gjenfunn av ville fugler merket av de sentralene som er medlemmer. I 1990 var 31 ringmerkingsentraler fra 22 land tilknyttet.

Ringmerking på Fornebu

I Storøykilen på Fornebu har man siden 1966 drevet ringmerking av fugl. Grunnen til at en driver med ringmerking av fugl er bl.a. for å få en viss oversikt over hvilke fugler som oppholder seg i området, og variasjoner over mengden av fugl fra år til år. Ringmerking viser også om de samme fuglene kommer igjen til samme sted år etter år, og om de er i området over lengre periode eller bare er på en kort visitt. Ut fra ringmerkede fugler kan en få rede på hvor gamle de kan bli, hvor langt, hvorhen og hvor raskt de trekker. Ringmerking viser også om det er endringer i en fuglearts trekkvaner fra tidligere tider og om bestanden av en art minker eller øker. For å kunne påvise det siste må ringmerking foregå over flere tiår.

Aktiviteten har vært vekslende fra år til år. Oversikten nedenfor er for årene 1990-1997. Merkingene i månedene jan., feb., mars, april, nov. og des. foregår på foringsplass. Merkingene i mai, juni og første halvdel av juli er ungermerkinger i kasser m.m. Merkingene i siste halvdel av juli, aug., sept. og oktober er rettet mot høsttrekket og foregår med mistnett, hovedsaklig innerst i Storøykilen.

Som en ser av tabellene under har aktiviteten vært mye mindre de 3 siste årene, noe som vises på resultatene av ringmerkede fugl. Unntaket er 1995 hvor det var en stor invasjon av gråsisik. Dette resulterte i at det på bare 15 merkedager i nov. og desember ble merket over 1000 gråsisik på Fornebu. Oversikt over merking fra tidligere år, er gitt i rapporten “Fuglelivet på Fornebu - frem til og med 1989”.

RINGMERKINGSOVERSIKT 1990-1997 FRA FORNEBU.

ART	Tidligere merket	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	Merket 90-97	Totalt 66-97	15 Topp
Knoppsvane	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	
Grågås	-	-	5	1	-	-	-	-	-	6	6	
Kanadagås	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	2	
Gravand	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
Krikkand	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	
Stokkand	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	3	
Spurvehauk	2	-	-	-	2	-	2	1	1	5	7	
Tårnfalk	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	
Fasan	1	-	2	-	-	1	-	-	-	3	4	
Vannrikse	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
Myrrikse	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Sivhøne	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
Tjeld	4	3	-	-	-	-	-	-	-	3	7	
Dverglo	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	
Sandlo	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
Vipe	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	
Dvergsnipe	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Temmeincksnipe	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	
Alaskasnipe	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Myrsnipe	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	
Brushane	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
Kvartbekkasin	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	
Enkeltbekkasin	73	-	1	-	2	-	-	-	-	3	76	
Dobbeltbekkasin	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	
Rødstilk	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Gluttsnipe	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
Skogsnipe	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Grønnstilk	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
Strandsnipe	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	
Hettemåke	197	-	-	1	-	66	-	-	-	67	264	
Fiskemåke	6	2	-	-	-	3	-	-	-	5	11	
Sildemåke	32	11	5	5	4	-	-	-	-	25	57	
Gråmåke	99	96	28	36	60	-	-	-	-	220	319	
Svartbak	2	1	3	3	3	-	-	-	-	10	12	
Makrellterne	48	5	-	-	-	-	-	-	-	5	53	
Alkekonge	-	-	-	-	-	-	-	5	-	5	5	
Ringdue	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	2	
Lomvi	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Spurveugle	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	
Hornugle	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
Jordugle	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
Nattravn	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	
Tårnseiler	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	
Isfugl	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Vendehals	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	
Grønnspekk	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Flaggspekk	1	3	-	-	-	-	-	-	-	3	4	
Dvergspekk	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Sanglerke	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	
Sandsvale	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
Låvesvale	394	-	14	1	-	-	-	-	-	15	409	15
Taksvale	67	-	-	-	-	-	-	-	-	-	67	
Trepiplerke	128	2	7	-	-	2	-	1	-	12	140	
Heipiplerke	495	32	19	3	17	1	-	7	-	79	574	12
Lappiplerke	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Gulerle	143	-	1	-	5	3	-	-	-	9	152	
Linerle	173	6	-	1	2	-	-	-	-	9	182	
Sidensvans	7	-	1	-	-	-	-	-	-	1	8	
Gjerdsmett	1	2	2	7	4	1	4	2	2	24	25	
Jernspurv	298	64	57	23	8	10	5	26	7	200	498	13
Rødstrupe	183	41	60	53	22	5	8	18	12	219	401	
Nattergal	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Blåstrupe	523	25	24	15	19	17	1	17	6	124	647	9
Rødstjert	41	1	1	1	-	2	-	-	-	5	46	
Buskskvett	490	3	42	46	28	8	-	2	2	131	621	11

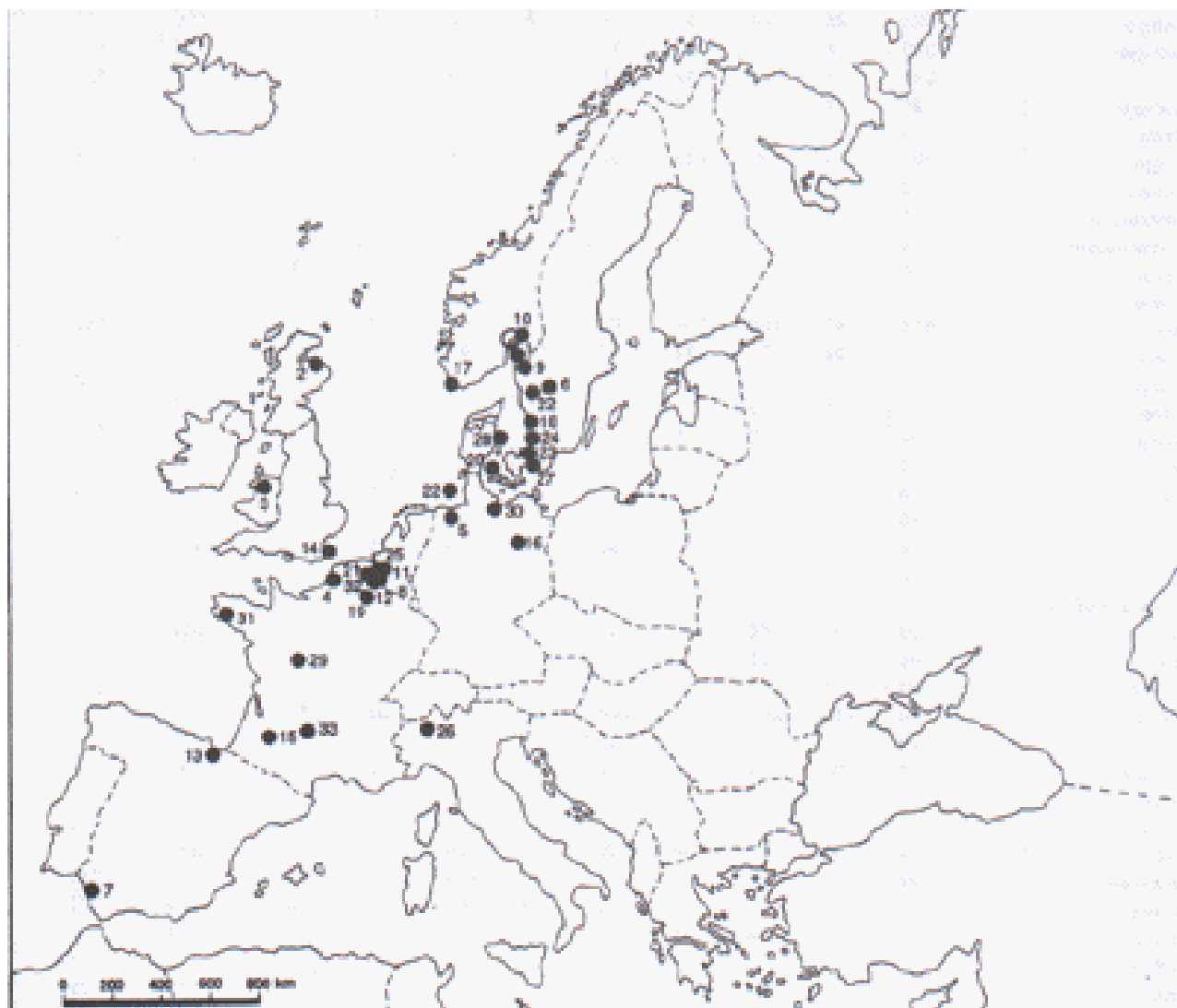

ART	Tidligere merket	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	Merket 90-97	Totalt 66-97	15 Topp
Steinskvett	207	-	-	-	-	-	-	-	-	-	207	
Svartstrupesteinsk vett	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Svarttrost	5	3	11	16	3	-	1	1	-	35	40	
Gråtrost	207	10	13	2	11	-	-	-	-	36	243	
Måltrost	19	2	-	-	1	-	-	-	-	3	22	
Rødvingetrost	78	7	4	4	2	-	2	-	-	19	97	
Gresshoppe- sanger	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Sivsanger	12	2	-	-	1	-	-	-	-	3	15	
Myrsanger	9	-	6	1	-	-	-	-	-	7	16	
Rørsanger	572	43	85	84	31	12	9	16	13	293	865	8
Gulsanger	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
Hauksanger	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	
Møller	72	5	3	7	3	-	-	2	-	20	92	
Tornsanger	463	25	44	51	14	8	7	5	6	160	623	10
Hagesanger	202	6	1	21	14	2	2	6	7	59	261	
Munk	310	28	13	32	6	3	3	12	17	114	429	14
Gransanger	45	8	9	3	1	3	1	-	-	25	70	
<i>P.c.tristis</i>	-1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-1	
Løvsanger	1681	115	180	125	50	50	3	16	25	564	2245	2
Fuglekonge	2	1	-	9	-	2	-	-	-	12	14	
Gråfluesnapper	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
SH. Fluesnapper	6	-	-	2	-	-	-	-	-	2	8	
Granmeis	20	6	1	-	-	4	-	-	3	14	34	
Svartmeis	3	-	2	-	-	1	-	-	-	3	6	
Blåmeis	814	81	108	154	83	74	81	92	63	736	1550	4
Kjøttmeis	632	52	71	89	67	95	43	72	29	518	1150	6
Spettmeis	2	-	-	1	3	7	4	7	-	22	24	
Trekryper	1	1	3	-	1	-	-	-	1	6	7	
Tornskate	102	-	9	6	1	4	-	-	2	22	124	
Varsler	5	-	-	1	-	-	-	-	-	1	6	
Skjære	9	3	1	3	8	1	-	1	-	17	26	
Kråke	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	
Stær	76	4	9	44	53	22	5	5	9	151	227	
Gråspurv	74	-	21	10	-	-	-	-	-	31	105	
Gråspurv x Pilfink	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Pilfink	736	35	66	128	39	10	22	2	3	305	1041	7
Bokfink	48	3	25	10	-	-	-	-	-	38	86	
Bjørkefink	125	1	77	2	22	-	-	1	-	103	228	
Grønnfink	360	184	293	462	264	81	179	33	41	1537	1897	3
Stillits	141	7	32	46	20	-	1	-	-	106	268	
Grønnsisik	35	68	2	37	12	10	2	2	1	134	169	
Tornirisk	191	-	7	-	-	-	-	-	-	7	198	
Bergirisk	46	-	-	-	-	-	-	-	-	-	46	
Gråsisik	4	50	33	236	20	22	1146	5	17	1529	1533	5
<i>C.f.flammea</i>	-26	-	-	-220	-18	-7	-973	-5	-12	-1255	-1281	
<i>C.f.cabaret</i>	-7	-	-	-7	-2	-13	-141	-	-5	-168	-175	
Polarsisik	-	-	4	5	-	1	44	-	-	54	54	
Rosenfink	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	
Dompap	3	1	24	-	-	1	-	-	-	26	29	
Lappspurv	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
Gulspurv	8	-	1	8	5	10	4	-	-	28	36	
Sivspurv	2232	169	182	248	54	233	10	45	64	1005	3237	1
Totalt 113 arter	13204	1218	1614	2047	967	775	1589	403	331	22146	22167	

Noen av tallene trenger mindre justeringer

Tidligere gjennfangster

Under følger et kart med tilhørende kartforklaring som viser fugler merket på Fornebu, som er gjenfunnet mer enn 50 km fra merkestedet. Kartet er hentet fra rapporten "Fuglelivet på Fornebu - frem til og med 1989", og er således ikke oppdatert med de siste 9 års gjennfangster.

Nummererte gjenfunn over 50 km fra merkestedet (se neste side)

No	Art	Gjennfunnsårsak	Avstand fra Fornebu	Gjennfunnsted
1	Tårnfalk	Drept mot ledning	74 km	Rakkestad, Østfold
2	Enkeltbekkasin	Skutt	791 km	Aberdeenshire, Skottland
3	Enkeltbekkasin	Skutt	1150 km	Clwyd, Wales
4	Dobbeltbekkasin	Skutt	1218 km	Somme, Frankrike
5	Makrellterne	Funnet død	677 km	Bremen und Stade, Tyskland
6	Hornugle	Ring funnet i beinsamling	208 km	Skaraborg, Sverige
7	Heipiplerke	Skutt	2865 km	Cadiz, Spania
8	Heipiplerke	Kontrollert i Belgia	1020 km	Antwerpen, Belgia
9	Jernspurv	Trolig drept av katt	125 km	Alvsborg, Sverige
10	Jernspurv	Drept mot vindu	54 km	Eidsvoll, Akershus
11	Jernspurv	Drept mot vindu	997 km	Noord-Brabant, Nederland
12	Blåstrupe	Kontrollert i Belgia	1073 km	Brabant, Nederland
13	Buskskvett	Skutt	1922 km	Alava, Spania
14	Buskskvett	Kontrollert i England	1119 km	Kent, England
15	Gråtrost	Fanget	1905 km	Landes, Frankrike
16	Gråtrost	Funnet død	834 km	Berlin, Tyskland
17	Rørsanger	Kontrollert i Vest-Agder	302 km	Lista, Farsund (V-Agder)
18	Rørsanger	Kontrollert i Sverige	321 km	Halland, Sverige
19	Rørsanger	Funnet død	1147 km	Nord, Frankrike
20	Rørsanger	Drept mot vindu	479 km	Fyn, Danmark
21	Munk	Drept mot vindu	1065 km	Vlaanderen, Belgia
22	Munk	Funnet død	656 km	Tyskland
23	Løvsanger	Funnet død	445 km	Malmøhus, Sverige
24	Løvsanger	Funnet død	333 km	Halland, Sverige
25	Sivspurv	Kontrollert i Belgia	1027 km	Antwerpen, Belgia
26	Sivspurv	Fanget	1646 km	Milano, Italia
27	Sivspurv	Kontrollert i Sverige	506 km	Skåne, Sverige
28	Sivspurv	Kontrollert i Danmark	376 km	Jylland, Danmark
29	Sivspurv	Kontrollert i Frankrike	1558 km	Loire, Frankrike
30	Sivspurv	Kontrollert i Tyskland	676 km	Tyskland
31	Sivspurv	Kontrollert i Frankrike	1647 km	Finisterne, Frankrike
32	Heipiplerke	Kontrollert Belgia	1101 km	Brabant, Belgia
(1)	Rørsanger	Kontrollert i Sverige	525 km	Malmøhus, Sverige
(1)	Grønnfink	Drept av bil på Løten	107 km	Ådalbruk, Løten
(1)	Grønnfink	Drept mot vindu	93 km	Raufoss
(1)	Grønnfink	Funnet død	102 km	Bø i Telemark
(1)	Grønnfink	Kontrollert i England	796 km	Broadhaven, England
(1)	Gråsissik	Kontrollert i Sogn og Fj.	334 km	Nordfjordeid, Sogn og Fjordane
(1)	Gråsissik	Kontrollert på Karmøy	308 km	Blikshavn, Karmøy
(1)	Sivspurv	Kontrollert i Belgia	1075 km	Brabant, Belgia
(1)	Sivspurv	Kontrollert i Belgia	1104 km	West-Vlaandere, Belgia

(1) Dette er fugler merket etter 1992, og er altså ikke merket inn på kartet.

Av Tollef Hellenen
Norsk Ornitologisk Forening - Avd. Oslo og Akershus

Plantelivet på Fornebuhalvøya med vekt på Oksenøya

Av Anders Often¹ & Odd Røseng²

Vil du vite mer om plantelivet i Oslo og Akershus, ta kontakt med Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen, Botanisk museum, Trondheimsveien 23b, 0562 Oslo. Foreningen har også en egen barnegruppe, «Hemulene». Internettadresse: <http://www.toyen.uio.no/botanisk/nbf/nbf.htm>.

Smaltimotei har i Norge kun gode populasjoner på kalktørr eng i Indre Oslofjord. På Lilleøya og i Storøykilen naturreservat er smaltimotei vanlig.
Foto: Anders Often

Sammendrag

Denne artikkelen er en oppsummering av karplantefloraen (blomsterplanter, karsporeplanter og bartrær) på hele Fornebuhalvøya (inkludert Lysakertjern [Tjernsmyrtjern] og Snarøya), samt en detaljert beskrivelse av floraen på ytterste del av Oksenøya (kalt Lilleøya).

Det er alt registret 782 karplantetaksa (arter, underarter og varieteter) på Fornebuhalvøya. Av disse er 639 registrert etter 1993. Dette er omtrent det samme antall som Rui (1966) registrerte på halvøya i 1950-60-årene. Men artssammensetningen er en annen, og det har neppe noen gang vært flere taksa enn rundt 650 stykker på et gitt tidspunkt. De siste ca 40 år er vann/fuktmarksarter og arkeofytter (arter knyttet til det gamle jordbrukslandskapet) «skiftet ut» med hageplanter og vidt utbredte, ruderatarter (nyinnkomne «ugras»). I tillegg forsvant rundt 40 arter (skogsarter, vann/fuktarter og arkeofytter) fra Fornebuhalvøya før ca 1950. Av skogsartene har de fleste støvlette frø (olavstake, bittergrønn, furuvintergrønn, lodden vaniljerot, snau vaniljerot, knerot). Ingen av disse artene er sett etter ca 1900.

¹Norges landbrukshøgskole, Institutt for biologi og naturforvaltning, Postboks 5014, N-1432 Ås. Arbeider for tiden som dr. scient-stipendiat i botanikk.

²Tillesløkka 6, 1349 Rykkin. Pensjonist. Tidligere ansatt i Park og idrettsetaten, Bærum kommune og senere en årrekke i Botanisk hage, Oslo. Ønsker sterkt at det taes vare på det som er igjen av rik natur i Bærum.

Karplantefloraen på Lilleøya, dvs. området vest for en linje mellom Fornebu marina og den private sjøflyhavna er registrert i detalj. Innen det ca 0,3 km² store området er det i perioden 1993-1997 funnet 398 taksa. I tillegg kommer 16 forsvunne arter og 2 marine karplanter. Lilleøya er ekstremt artsrik når det gjelder karplanter både i nasjonal og regional sammenheng. Det er knapt kjent noen andre områder i indre Oslofjord med så mange arter i forhold til arealet. Det store artsmangfoldet på Lilleøya skyldes stor variasjon av vegetasjonstyper innen et svært lite areal (edelløvskog, gran og furuskog, svartorskog, ulike typer busksamfunn, kalktørreng, kalkbergvegetasjon og ulike typer strandvegetasjon og kulturbetinget vegetasjon), samt at området rommer mange arter som på ulikt vis er innkommet med kulturen, både arkeofytter, ruderatarter og hageplanter. **Det høye artsantallet, forekomsten av mange regionalt sjeldne arter, og det potensialet området har for anvendt forskning med hensyn på slitasje av gjenværende restbiotoper i urbane strøk, gjør at Lilleøya (eventuelt sammen med de kulturbetingede kalktørrengene på nordsiden av midtre og indre del av Storøykilen og området NØ for Oksenøya bruk) har nasjonal botanisk verneverdi.** Det vokser per 1997 tre rødlistede arter innen området (tusengylden, dvergtusengylden og storengkall), alle vurdert som «hensynskrevende» (etter Elven & Høiland, in prep.).

På Lilleøya er artsantallet i dag sannsynligvis høyere enn det noen gang har vært. Dette skyldes det store tilsiget av hageplanter (minst 22 taksa innkommet etter Rui [1966]) samtidig som antallet forsvunne arter er noe mindre (minimum 16 stykker). I motsetning til resten av Fornebuhalvøya har det her ikke vært omfattende habitatinngrep på Lilleøya, og området har vært skånet for sterk slitasje. Vi har mistanke om at det store antallet hageplanter med kjøttfulle frukter som finnes på Lilleøya delvis kan forklares ut fra det rike fuglelivet i området.

Innledning

Kalksteinlandskapet på Fornebuhalvøya er en oase for karplanter (blomsterplanter, karsporeplanter og bartrær). Helt tilbake til tidlig på 1800-tallet og frem til i dag har botanikere dratt hit for å studere det svært rike plantelivet. Derfor finnes en rekke gamle herbariebelegg fra Fornebulandet (ved Botanisk museum, Oslo, O); omtrent alle de «gamle botanikere» har vært her (bl.a. Mathias Numsen Blytt, Axel Blytt, Thekla Resvoll, R. E. Fridtz, S.O.F. Omang, Johannes Lid, Rolf Nordhagen). Dette, ved siden av at det er gjort to total-inventeringer av området (Rui 1966, Røseeng 1996) gjør det mulig å oppsummere hvor mange arter som finnes på Fornebuhalvøya, samt å få et ganske godt bilde av de endringene som har skjedd med karplantefloraen i løpet av de siste ca 150 år.

Omfattende habitatinngrep etter ca 1940 har gjort at bare fragmenter av det opprinnelige kultur og naturlandskapet på Fornebuhalvøya er i behold, i første rekke på deler av Oksenøya. I forbindelse med etterbruk av halvøya, når flyplassen flytter til Gardermoen, håper vi at denne artikkelen kan vise at det på tross av store tap fortsatt finnes store botaniske verdier igjen.

Vi har altså to formål med denne artikkelen. For det første å gi en oppsummering av plantelivet på hele Fornebuhalvøya; dernest å gi en detaljert beskrivelse av Oksenøya (som rommer de mest verdifulle restbiotopene), her med klar vekt på vestspissen (kalt Lilleøya). For detaljerte opplysninger om plantelivet på resten av Fornebulandet, se Røseeng (1996).

Hele Fornebuhalvøya

Hele Fornebuhalvøya (med Lysakertjern [Tjernsmyrtjern] og Snarøya) ble grundig undersøkt av Halfdan Rui i perioden 1950-1966 (Rui 1966). Han påviste rundt 640 taksa (arter, underarter og varieteter). Odd Røseeng re-inventerte det samme området i 1993-1996 (Røseeng 1996), og gjenfant ca 550 av de taksa Rui hadde funnet, samtidig som han fant rundt 90 nye (tabell 1). En rekke vann/fuktplanter og arkeofytter (arter knyttet til det gamle jordbrukslandskapet) hadde forsvunnet, mens det var kommet inn et stort element av moderne hageplanter. Det var også kommet til en del nye ruderatarter (nyinnkomne «ugras»).

Minst 41 arter var allerede forsvunnet fra Fornebuhalvøya den gang Halfdan Rui undersøkte området. Tabell 2 er en sammenstilling av funn fra Fornebulandet som er registrert i herbariedatabasen ved Botanisk museum, Oslo og som ikke er sett etter ca 1960. Tabellen inneholder også noe arter som ble notert av O. Røseeng i begynnelsen av 1950-tallet og som ikke er sett siden, samt at vi har benyttet herbarieopplysninger registrert i forbindelse med prosjektet «Lokalflora for Oslo og Akershus» i regi av Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen.

De fleste av artene (34 stykker) er skogsarter, vann/fuktarter og arkeofytter. De fleste skogsartene har støvlette frø (olavstake, bittergrønn, furuvintergrønn, lodden vaniljerot, snau vaniljerot, knerot), og det er påfallende at alle disse forsvant tidlig, ingen observert etter 1904.

Alt i alt er det altså påvist 782 taksa på Fornebuhalvøya, mens antall taksa til et gitt tidspunkt er mellom 600 og 660 (tabell 1). Hovedtrenden i endringen fra ca 1800 og frem til 1998 at noen skogsarter og mange arkeofytter er «skiftet ut» med moderne hageplanter og vidt utbredte ruderatarter, mens ca 55 vann/fuktarter er forsvunnet fra området som en følge av at Fornebutjern ble gjenfylt rundt 1960 og at Lysakertjern er sterkt redusert. Blant disse fuktmarksartene er det også noen vanlige skogsarter som har vokst på myr på Fornebulandet (krekling, blokkebær og røsslyng). Fire hav og strandarter (småhavgras, sodaurt, østersurt, dvergsivaks) har også kun gamle funn. Det totale artsantallet for karplanter er ikke dramatisk redusert på tross av store inngrep, men som botanikere vil vi si at det har skjedd en "forsimpling" av floraen: sjeldne skogsarter, vann/fuktarter, hav/strandarter og arkeofytter er erstattet med globale hageplanter og ruderatarter.

Rødlisterarter

Det er funnet en rekke rødlisterarter (i henhold til Elven & Høiland, in prep.), samt svært mange regionalt til lokalt sjelden arter på Fornebuhalvøya. De aller fleste av rødlisterartene er ikke sett i de senere år (jfr. tabell 2 og Rui 1966). Dette gjelder skogsarten bittergrønn, en rekke vann og fuktmarksarter (stautstarr, droningstarr, vasstelg, myrtelg, nikkebrøndsle, knottblom, kranstusenblad), havstrandsarter (smalsøte, dvergsivaks) og arter knyttet til det gamle jordbrukslandskapet (enghaukeskjegg, brokkurt, dundå, løvehale, rugfaks), samt parkrapp - en kulturhistorisk interessant plante som sannsynligvis ble innført til storgårder med den engelske hagestilen rundt begynnelsen av 1800-tallet (jfr. Nordhagen 1954).

På Lilleøya har vi funnet tre rødlisterarter. Tusengylden og dvergylden har små forekomster på strandeng på sørsiden og på vestspissen. Storengkall er ganske vanlig på strandengfragmentene både på sør, vest og nordsiden. I tillegg kommer liguster (én busk på vestsiden), men denne er mest sannsynlig forvillet fra dyrkning. Fornebuhalvøya fant Røse (1996) én rødlisterart (tusengylden i Kokså og Hundesund), samt muligens strandrødtopp. Denne siste arten er vanskelig å skille fra engrødtopp som er betraktelig vanligere. I tillegg vokste liguster på Munkebakken, også her sannsynligvis forvillet fra dyrkning.

Gjenværende naturområder på Fornebuhalvøya utenom Oksenøya

Når det gjelder karplanter er det uten sammenligning Oksenøya som huser de mest verdifulle områdene på Fornebuhalvøya i dag (jfr. Røse 1996). Andre verdifulle naturområder er beskrevet av Røse (1996), foruten i noen grad av Brochmann (1981; Storøykilen og Kokså naturreservat) og Bendiksen (1994). De mest verdifulle områdene er kalkfuruslogen på Munkebakken/Polhøgda (Bendiksen 1994, Røse 1996), de gjenværende områdene rundt Koksåkilen (Brochmann 1991, Røse 1996), området rundt Hosletjern på Snarøya (Røse 1996), de helt ytterste delene av Storøya (Røse 1996) og restene av Lysakertjern og sumpskogen i vestre del av dette (Røse 1996).

Oksenøya

Dette er den nordvestligste halvøya av Fornebulandet, avgrenset av Holtekilen mot nord og Storøykilen mot sør. Når det gjelder karplanter er det tre verdifulle delområder på halvøya (se kart): A. Kalktørreng, skog- og havstrandsvegetasjon litt nordøst for Oksenøya bruk. B. De sørvendte kalktørrengene fra Lilleøya gård og østover til kalkknatten innerst i Storøykilen. C. Lilleøya, vest for linjen Fornebu Marina - den private Sjøflyhavna. I det følgende vil disse tre områdene bli beskrevet, med klar hovedvekt på siste delområde.

A. Nordøst for Oksenøya bruk

Røseng (1996) fant i alt ca 450 taksa på østre del av Oksenøya, hvorav en stor del fantes innen dette lille området. Her er kalktørreng, ulike typer edelløvskog, barskog og kantvegetasjon, foruten varierte strandenger og svartorstrandskog. Området har en anonym plassering, og har for en stor del unngått både offentligheten og fagbotanikers oppmerksomhet. Området er lite brukt, og er dermed for en stor del skånet for slitasje. De sørvestvendte kalktørrengene på vestsiden mot Oksenøya bruk er svært artsrike - det fineste området for denne fargerike vegetasjonstypen på hele Fornebuhalvøya. Strandengfragmentene er ikke gjengrodd av takrør, og de er svært artsrike. I 1997 ble ormetunge funnet her, en strandengart som ellers knapt er funnet i Oslo-området de siste 20 år. Området har stor botanisk verdi.

B. Kalktørrenger i Storøykilen naturreservat

De botaniske verdiene i Storøykilen naturreservat er i dag stort sett knyttet til sørvendt tørreng og hagemarkvegetasjon fra Lilleøya gård og vestover til kalkknatten innerst i Storøykilen («Hawk Mountain»). På Hawk Mountain er det artsrik kalkbergvegetasjon (svært slitt), og delvis en sone med fin kalktørreng ned mot takrørsonen.

Kalktørrengene mot vest er artsrike, og arealet er stort. Her er store populasjoner av bl.a. dragehode, krattalant og smaltimotei. Engene er svært fargerike. Her er spredte edle løvtrær, og et stort mangfold av busker, bl.a. mye villapal.

Vi mener det er viktig av kalktørrengene og hagemarka vest for Lilleøya gård forvaltes som et kulturlandskap. De botaniske verdiene her er opplagt for en stor del kulturbetinget. Området har vært et gammelt beite og slåttelandskap som i dag er i svak gjengroing. Siden den tradisjonelle jordbruksdriften opphørte en gang tidlig på 1900-tallet har det grodd noe igjen, men gjengroingen har gått svært langsomt da området er sørvendt og svært tørkeutsatt. Sjenerende flystøy, og i senere tid status som naturreservat, har skånet området for habitatinngrep.

Det er forholdsvis lite igjen på fastlandet av denne «Oslo-typen» av kulturbetinget kalktørreng og hagemarkskog. De største gjenværende områdene finnes på øyene med kalkberggrunn, først og fremst Gressholmen-Rambergøya, Borøya og Kalvøya. Derfor har dette området stor botanisk verdi. På Lilleøya er det til sammenligning små arealer av denne vegetasjonstypen; innen delområde A er det en stor og fin kalktørreng på nordsiden av vegen, rett nordøst for Oksenøya bruk.

Hvis kalktørrengene og hagemarkskogen vest for Lilleøya gård skjøttes som et kulturlandskap (i første rekke hindre gjengroing, eventuelt noe slått, og med kanalisert ferdsel fra siste del av juni og til første halvdel av august) kan dette området bli et svært attraktivt friområde med store botaniske opplevelser samtidig som store populasjoner av sjeldne kalktørrengarter kan sikres.

C. Lilleøya

Vi har i perioden 1993-1997 inventert dette ca 0,3 km² store området intenst (jfr. Røseng 1996, Often & Berg 1997, Often & Røseng, in prep.), og har i denne perioden funnet 398 taksa her (appendix-2). I tillegg kommer 16 forsvunne arter samt to marine arter og noen hybrider. Dette er et svært høyt artsantall for et såpass lite område, f.eks. rundt 40 flere taksa enn hva som er funnet på Hovedøya (jfr. Rustan 1981).

Berggrunnen på Lilleøya består av sedimentære lag fra mellom- og senordovicium (ca 440-480 millioner år gamle) - kalkstein, skifer og knollekalk med noe ulik hardhet (Naterstad et al. 1990). Det er lite løsavsetninger. Landskapet er relativt sett ganske opprevet med små knauser og forsenkninger. Høyeste punkt ligger rett sørvest for lagerbygningen til «West Steinsenter A/S», en kolle som rager 12,6 m o.h. På nordsiden er det ganske bratte berg ned mot sjøen, på sør- og vestsiden er det en ganske flat, noe eksponert strand. Tvers over halvøya, i nord-sør retning, ganske langt ut mot vestspissen, er en markert forsenkning med noe marine avsetninger.

Plantedekket på Lilleøya er generelt en mosaikkpreget kalkvegetasjon. På sørsiden er ulike typer strandeng og eksponert havstrand. På nordsiden er det strandberg. På sørsiden er det ganske mye kalktørreng og buskvegetasjon som går over i en blandingsskog med forholdsvis mye gran. På nordsiden har skogen mer kalkfuruskogspreg. Midt på halvøya er en stor ødeeng med triviell, nitrofil engvegetasjon.

Rett sør for West Steinsenter A/S er en liten fukteng. Nær vestspissen av halvøya er en forsenkning med fuktvegetasjon: en liten svartorskog, og noe sump med bl.a. svartvier og sverdlilje. Ved den private sjøflyhavna og rundt West Steinsenter A/S er det ruderatvegetasjon. Alt i alt er det uvanlig mange ulike vegetasjonstyper på et svært lite areal.

Rundt 16 av de taksa som ble funnet på Lilleøya i 1993-1997 kan regnes som lokalt til regionalt sjeldne (tabell 3). I tillegg kommer en rekke hageplanter som det er sjelden å finne forvillet (tabell 4).

Endringer av floraen på vestspissen av Lilleøya

Endringene av floraen på Lilleøya er noe forskjellig i forhold til hele Fornebulandet. Det er ikke gjort noen store habitatinngrep her slik at hele artsgrupper har forsvunnet (jfr. vann/fuktarter ellers på Fornebuhalvøya). Antallet taksa per 1997 er derfor sannsynligvis høyere enn det noen gang har vært. Dette kommer av at det er kommet til et stort antall hageplanter (tabell 4), samtidig som det er få arter som påviselige er blitt borte, i alt 16 stykker, de fleste arkeofytter (appendix-2). Det er sannsynligvis flere årsaker til at få arter har forsvunnet. Etter at den tradisjonelle bruken av området (skogsbeite) opphørte, har flystøyen skånet området mot sterk slitasje. Takrør, som dominerer strandengene lengere inn i Holtekilen og Storøykilen finnes kun i små, ofte glisne bestand på strandengfragmentene på Lilleøya. Det grunnlendte jordsmonnet gjør at gjengroingen skjer svært langsomt; kalktørrenger og buskvegetasjon i indre del av Oslofjorden er ganske sikkert til dels et produkt av tidligere tiders beite og annen utmarksbruk.

Artsmangfoldet av busker og trær med kjøttfulle frukter er uvanlig stort på Lilleøya (tabell 4). I alt 17 arter av relativt nylig innførte busker og trær finnes her i dag; ingen av disse ble funnet på hele Fornebulandet av Rui (1966). I denne sammenheng er det verdt å påpeke at Rui også samlet og registrerte naturaliserte hageplanter, noe ikke alle botanikere gjorde på den tiden. Disse artene, samt noen andre arter som også Rui registrerte (bl.a. to søtmispel-arter) er opplagt ikke gjenstående fra dyrkning, men må være spredt hit tilfeldig. Ellers i Oslo-området er mange av disse hageplantene svært sjelden å finne naturaliserte. Det er derfor fristende å spekulere på om denne opphopningen av fuglespredde arter kan forklares ut fra det rike fuglelivet i området.

Fremtidig forvaltning

Etter 1998, da Fornebu er flyttet til Gardermoen, vil ganske sikkert vestspissen av Lilleøya bli et attraktivt friområde. Flora og vegetasjon vil dermed bli mye mer utsatt for ulike typer slitasje og habitatinngrep enn hva det har vært de siste 50 år. Ut fra områdets botaniske verdier burde opplagt Lilleøya vært fredet som naturreservat med strenge ferdselsrestriksjoner. Hvis dette ikke skjer bør forvaltningsmyndighetene her benytte sjansen til å overvåke effekten av slitasje og prøve å kanalisere bruk og fredsel slik at de negative effektene blir minst mulig. Områdets svært høye artsantall (hvorav mange finnes i svært små populasjoner) gjør området velegnet til denne type «forsøksområde» for forvaltning av urbane restbiotoper.

Kart over spesielt verdifulle delområder på Oksenøya. A. Nordvest for Oksenøya bruk. B. Kalktørrengene i Storøykilen naturreservat. C. Lilleøya.

Tabeller

Tabell 1. Oversikt over antall karplantetaksa (arter, underarter og variteter) som er funnet på Fornebuhalvøya (inkludert Lysakertjern og Snarøya), samt en oppdeling av forsvunne og nyinnkomne taksa i ulike grupper ut fra status og vegetasjonstilhørighet.

Kilde	Status og vegetasjonstilhørighet							Totalt
	Naturlig forekommende grupper				Innførte grupper			
	Skog	Vann myr	Strand	Hav	Arkeo- fytter	Nyere «ugras»	Hage- planter	
Fra Rui (1966)								646
Funnet av (Røseng 1996), ikke av Rui (1966)	5	1	3			13	65	87
Kun funnet av Brochmann (1981)							3	3
Kun funnet på Lilleøya 1993-97							4	4
Andre funn (tabell 2)	8	9	3		17	1	4	42
Totalt								782
Ikke gjenfunnet av Røseng (1996), eller under inventeringen av Lilleøya 1993-1997	5	47		1	31		15	99
Andre funn (tabell) pluss Brochmann (19981)								45
Nåværende								639

Tabell 2. Taksa dokumentert fra Fornebuhalvøya (inkludert Lysakertjern) og som ikke ble funnet av Rui (1966), Brochmann (1981), Bendiksen (1994), Røseeng (1996) eller Often & Røseeng (in prep.). Hvis det finnes flere funn er kun siste funn på hvert sted med i tabellen. O: Herbariebelegg, Botanisk museum, Oslo. BG: Herbariebelegg, Botanisk museum, Oslo. Totalt 42 taksa.

Del I. Fra før 1960 (40 st.)

Aconitum x stoerkianum - Oksenøya, 26.08.1952, O. Røseeng (notat).
 Alchemilla vestita - vinmarikåpe. Fornebulandet i haaslaatten, 14.09.1913, J. Lid (O).
 Aristolochia tomentosum. Kokså gård (på ødetomt), 19.10.1956, O. Røseeng (notat).
 Bryonia alba - svartgallbær. Lysakermyra, 15.09.1953, O. Røseeng (notat).
 Calamagrostis stricta - småørkvein. Lysakertjern, 23.0.1912, H. Johnsen (O).
 Carex acutiformis - statustarr. 1. Fornebutjern, 1919, Martinus Alm (O). 2. Lysakermyra, sparsomt, 27.08.1952, O. Røseeng (notat).
 Carex appropinquata - taglstarr. 1. Fornebutjernet, 12.06.1912, John Egeland (O).
 Chimaphila umbellata - bittergrønn. Snarøen, N.G. Moe (O). [Sannsynligvis rundt 1850.]
 Crepis praemorsa - enghaukeskjegg. 1. Snarøya, 00.06.1896, R.E. Fridtz (O). 2. Paa strandeng ved Fornebu, 14.06.1893, S.O.F. Omang (O).
 Dryopteris cristata - vasstelg. 1. Fornebu, 17.07.1883, R.E. Fridtz (O). 2. Lysaker, 07.08.1921, H. Resvoll-Holmsen (O).
 Eleocharis parvula - dvergsivaks. Holtekilen, 08.08.1917, R. Nordhagen (O).
 Filago arvensis - ullurt. Snarøen, M.N. Blytt (O). [Sannsynligvis fra før ca 1850.]
 Galium odoratum - myske. Snarøen, 20.06.1900, H.R. Guldborg (O).
 Gentianella amarella - bittersøte. Lilleødden ved Holtekilen, 22.08.1893, S.O. F. Omang (O).
 Goodyera repens - knerot. 1. Snarøen, 05.09.1902, H.R. Guldborg (O). 2. Fornebutjern, 28.06.1907, R.E. Fridtz (O).
 Hyoscyamus niger - bulmurt. Vegkant Snarøyveien, 1952, O. Røseeng (notat).
 Lappula delflexa - hengepiggrø. Snarøen, 13.06.1905, B. Lynge (BG).
 Lathraea squamaria - skjellrot. Snarøen, 10.05.1900, H.R. Guldborg (O).
 Medicago stativa ssp. falcata - gull-lusern. Fornebuhalvøya, 00.09.1953, O. Røseeng (notat).
 Mertensia maritima - østersurt. Snarøen, 1870, A. Blytt (Blytt 1870).
 Moneses uniflora - olavsstake. Lysakermyren, 21.06.1904, R.E. Fridtz (O).
 Gentianella amarella - bittersøte. Lilleødden ved Holtekilen, 22.08.1893, S.O. F. Omang (O).
 Monotropa hypopitys ssp. hypophegea - snau vaniljerot. Snarø, 1873, N. Bryhn (O). 2. Oksenøya, 06.07.1970, H. Kvalø (O).
 Monotropa hypopitys ssp. hypopitys - lodden vaniljerot. Lilleødden ved Holtekilen, 22.08.1893, S.O.F. Omang (O).
 Myriophyllum verticillatum - kranstuensblad. Nær Storøen, Fornebu, 15.09.1950, F. Wischmann (O).
 Myosurus minimus - musrumpe. 1. Snarøen, 13.06.1900, H.G. Guldborg (O). 2. Lilleø ved Fornebu, 04.07.1900, R.E. Fridtz (O).
 Ophioglossum vulgatum - ormetunge. Snarøen, M.N. Blytt (O). [Sannsynligvis fra før 1850.]. NB. Ett individ gjenfunnet av O. Røseeng i 1997 på strandeng i Holtekilen nordøst for Oksenøya bruk.
 Poa chaixii - parkrapp. Vest for krysset Oxenøyvegen - Snarøyvegen, på rydning i fuktig skog, 10.09.1954, R. Nordhagen (O).
 Poa pratensis ssp. subcaerulea - smårapp. Bukta like vest for Storøya gård, 1954, O. Røseeng (notat).
 Poa remota - størrapp. 1. Hundsund på Snarøya, 10.05.1930, P. Størmer (O). 2. Snarøya, 1953, O. Røseeng (notat).
 Pyrola chlorantha - furuvintergrønn. 1. Snarøen, 20.06.1898, R.T. Nissen (O). 2. Fornebu, 1870, A. Blytt (Blytt 1870).
 Ranunculus bulbosus - knollsoleie. Snarøen, 17.05.1920, F. Lieungh (O).
 Salsola kali ssp. kali - sodaurt. Fornebu, 1870, A. Blytt (Blytt 1870).
 Scheuchzeria palustris - sivblom. Lysagertjern, M.N. Blytt (O). [Sannsynligvis fra før 1850.]
 Salix viminalis - korgpil. Snarøya ved veien i liten sump sør for eidet til Fornebulandet, 1954, O. Røseeng (notat).
 Sisymbrium altissimum - kjempesennep. Storøya, nå nedbygd av flyplassen, 01.09.1952, O. Røseeng (notat).
 Stellaria alsine - bekkestjerneblom. Fornebu, 1913, J. Egeland (O).
 Trichophorum alpinum - sveltull. Lysakermyren, 21.06.1904, R.E. Fridtz (O).
 Trifolium campstre - krabbekløver. Snarøen på eng ved bunden av Snarøkilen, 08.09.1873, A. Blytt (O).
 Trifolium incarnatum - blodkløver. Snarøya, 22.05.1958, Øivind Cock-Olsen (O).

Del II. Fra etter 1960 (2 st.)

Festuca arundinacea - strandsvingel. Tjernsmyr, 29.09.1987, Finn Wischmann (O).
 Thalictrum simplex - smalfrøstjerne. 1. Forneboskoven, M.N. Blytt (O). [Sannsynligvis rundt 1850]. 2. Fornebu, på flyplassens område ved Koksabukten, 25.07.1962, P. Sunding (O).

Tabell 3. Et subjektivt utvalg av regionalt og lokalt uvanlige arter (kun naturlig forekommende og arkeofytter), funnet på Lilleøya 1993-1997.

Bistorta vivipara - harerug
 Brachypodium pinnatum - kalkgrønnaks
 Carex serotina ssp. serotina - musestarr
 Carex pediformis - mattestarr
 Centaurium littorale - tusengylden
 Centaurium pulchellum - dverggylden
 Cochlearia officinalis ssp. officinalis - vanlig skjørbuksurt
 Cornus sanguinea - villkornell
 Inula salicina - krattalant
 Luzula campestris - markfrytle
 Ononis arvensis - bukkebeinurt
 Polygala amarella - bitterblåfjær
 Rhinanthus serotinus ssp. serotinus - storengkall
 Selinum carvifolium - krusfrø
 Suaeda maritima - saftmelde
 Viola rupestris ssp. rupestris sandfiol

Tabell 4. Taksa registrert på Lilleøya i 1993-1997 og som ikke ble funnet noen steder på hele Fornebuhalvøya av Rui (1966). I alt 22 stykker derav 21 busker og trær, hvorav 17 har kjøttfulle frukter (merket med *). Alle artene untatt markkarse er forvillede hageplanter med svært små forekomster.

Takson	Mengde
Cotoneaster bullatus * - bulkemispel	Ett individ
Cotoneaster dielsianus * - dielsmispel	Ett individ
Cotoneaster divaricatus * - sprikemispel	3 individ
Cotoneaster lucidus * - blankmispel	Noen busker
Cotoneaster horizontalis * - krypmispel	Ett individ
Cotoneaster moupinensis * - mupinmispel	Ett individ
Cotoneaster multiflorus * - blomstermispel	Ett individ
Crataegus cf. laevigata * - parkhagtorn	3 individ
Cornus alba ssp. sibirica * - sibirkornell	Ett individ
Dianthus barbatus - bustnellik	Få individ
Laburnum cf. anagyroides * - gullregn	2 individ
Lepidium campestre - markkarse	Vanlig på et stort område
Mahonia aquifolium * - mahonia	4 individ
Malus x domestica * - dyrket eple	Spredt
Parthenocissus quinquefolia * - klatrevillvin	Ett individ
Prunus mahaleb * - mahaleb	To individ
Rosa glauca * - duggrose	Spredt
Sedum sexangulare - kantbergknapp	En forekomst på ca 5 m ²
Sorbus cf. intermedia * - svensk asal	Ett individ
Sorbus norvegica * - norsk asal	2 individ
Tilia x hybrida - parklind	Flere individ
Viburnum lantana * - filtkorsved	3 individ

Offentlige forpliktelser - utbygging på Storøya/Lilleøya er i konflikt med lovverket.

Hovedlinjene i Fornebu-utbyggingen

Hovedlinjene i Fornebu-utbyggingen er bestemt men tilfredsstillende ikke nødvendige krav til rekreasjonsområder, biologisk mangfold og oppfyllelse av offentlige miljøforutsetninger. Kommunestyret i Bærum har nå valgt hovedutforming for utbyggingen av "det nye Fornebu". Det finske arkitektfirmaet Helin & Siitonen's forslag er blitt valgt som utgangspunkt for den videre utbygging. Formannskapet i Bærum har gitt grønt lys til administrasjonen med å arbeide videre med arealbruksplan utkast 4A for Storøya. Dette er et forslag som av mange betegnes som et "grønt alternativ". Bærum kommune har presisert at Fornebu er en del av bygda Bærum, og skal beholde sitt utkantpreg. Max. 5.000 boliger og max. 15.000 arbeidsplasser er satt som absolutte øvre grenser. Vi mener likevel at de nåværende arealplanforslag på langt nær tilfredsstillende nødvendige krav til rekreasjonsområder, ivaretagelse av biologisk mangfold og oppfyllelse av statlige og kommunale grunnforutsetninger, lover og forordninger. Norsk Ornitologisk Forening, sammen med botanikere, har dokumentert ornitologiske og botaniske verdier av nasjonal betydning i Fornebuområdet, så vi føler at vi har et særskilt opplysningsansvar i denne utbyggingssaken.

De store naturrikdommer rundt Koksabukta, Storøya og Oksenøya

"De sommervarme kambrosiluumrådene nær Oslofjorden (lavereliggende deler av Oslo, Bærum og Asker, samt øyene i indre fjord) står i særklasse når det gjelder biologisk mangfold. Denne regionen huser 80% av artsmangfoldet i Norge. Kalkfurusog og tørketålende, kalkkrevende eng- og krattsamfunn forekommer typisk her. De fjordnære områdene på grunnfjell viser også stor artsrikdom". (Utdrag av Fylkesdelplan for Miljøvern i Akershus - Regional Agenda 21)

Dagens områder rundt Koksabukta, arealene på Storøya og Oksenøya kan ikke utelukkende betraktes som grønne friområder for innbyggerne av det fremtidige Fornebu. Disse områdene er mye mer. Dette er områder som har både ornitologiske og botaniske verdier av nasjonal betydning. Her finner vi to vernede våtmarksområder - Storøykilen og Koksabukta. **På grunn av flyplassen, er sumpene, naturengene og strandområdene i Storøykilen blitt delvis bevart, og til nå er det registrert ca. 260 fuglearter på Fornebulandet. Til sammenligning er dette mer enn det antallet som er registrert i Nordre Øyeren naturreservat - et reservat som er klassifisert som et internasjonalt verneområde (såkalt Ramsar-område), og det godt kjente Østensjøvannet, med drøyt 200 arter.** I tillegg har området meget høy botanisk verdi med ca. **700 registrerte plantearter.** Dessverre ble ikke Storøya, dvs. den delen av flyplassen som ligger langs Øst/Vest rullebanen, mellom naturreservatene, båndlagt for fredning etter nedleggelse av flyplassen. Vi er derfor ikke sikret at naturreservatene vil fungere som en samlet enhet i fremtiden, slik de gjør nå. Naturreservatene alene er for små til å være viktige, men med grøntareal i mellom dem forblir de store nok til å fungere som en enhet. Rammebetingelsene for etablering av naturreservatene var at det eksisterte en flyplass der. Oksenøya er ekstremt artsrik når det gjelder karplanter både i nasjonal og regional sammenheng. Det er ikke kjent noen andre områder i indre Oslofjord med så mange arter i forhold til arealet (med mulig unntak av et annet område på Fornebulandet, nemlig området rett NØ for Oksenøya Bruk). Det store artsmangfoldet på Oksenøya skyldes store variasjoner av vegetasjonstyper innen et svært lite areal på en svært gunstig, kalkrik berggrunn. **Både det høye artsantallet, forekomst av mange regionalt sjeldne arter, og det potensialet området har for anvendt forskning med hensyn til slitasje av gjenværende restbiotoper i urbane strøk, gjør at Oksenøya (eventuelt sammen med de kulturbetingede kalktørrengene på nordsiden av midtre og indre del av Storøykilen og området NØ for Oksenøya bruk) har nasjonal botanisk verneverdi.**

Som vi ser, er det ikke naturreservatene alene som oppviser alt dette mangfold. Det er naturreservatene i samspill med den mosaikk av naturtyper som finnes i nærområdene som gjør at disse områder innehar et biologisk mangfold som er unikt. Derfor er det meget viktig å sikre tilstrekkelige buffersoner rundt reservatene. Samtidig må et større tilgrensende område kunne brukes til friluftsliv og rekreasjonsområde uten at dette fører til slitasje som forringer de store naturverdiene her.

Rammebetingelser og anmodninger fra sentrale myndigheter

At Storøya og Oksenøya (Lilleøya) derfor må få forbli fri for utbygging er ikke bare for å tilfredsstillende ornitologiske og botaniske særinteresser, men det vil sikre de allmene friluftslivsinteresser og bevare et unikt biologisk mangfold til glede for kommende generasjoner. Bl.a. på bakgrunn av disse kjensgjerninger har

sentrale myndigheter (Miljøverndepartementet, Stortinget, Regjeringen og Fylkesmannen) lagt en del forutsetninger til grunn for hele utbyggingsprosjektet på Fornebu. Det sies bl.a. at:

- "Miljøvernavdelingen viser til at et så stort utbyggingsområde på Storøya som vist i Kommunedelplanen (KDP-1), vil medføre vesentlige negative konsekvenser for verdiene som ligger til grunn for naturreservatene. Avdelingen kan ikke akseptere en slik utbygging som er foreslått, og mener at det må gjøres nye vurderinger og drøftinger for å komme frem til løsninger for utbyggingen som bedre ivaretar hensynet til naturverdiene. Miljøvernavdelingen fremmer derfor innsigelse mot kommunedelplanen når det gjelder utbyggingsområdet på Storøya".
(Innsigelse fra Fylkesmannens Miljøvernadv. (25.09.1996) mot utbygging av Storøya).
- "Miljøvernavdelingen vil understreke at vår innsigelse mot utbygging av Storøya fortsatt står ved lag" Fra Fylkesmannens brev til KEF vedrørende Etterbruk av Fornebu (brev datert 13.5.98 - ref. Snr 97/06240 A421.31)
- "Videre skal nasjonale mål for miljøhensyn og ressursforvaltning og Norges forpliktelser for oppfølging av internasjonale avtaler vedr. miljøvern, helsevern og naturressursforvaltning ivaretas".
"Samtidig som det tilstrebes en effektiv arealbruk må utbyggingspresset på viktige landbruksområder, kulturminner og natur- og friluftsområder i regionen dempes".
(Rikspolitiske retningslinjer for Gardermoen - kongelig resolusjon av 18.03.94)
- "*Større sammenhengende naturområder* utgjør viktige kjerneområder for mange arter. Det er viktig å unngå oppstyking av artenes leveområder og ivareta trekk- og spredningsveier for ulike arter."
(Fylkesdelplan for Miljøvern i Akershus - "RA21", vedtatt i fylkestinget 20.01.1998)
- Ang. Overordnede mål :
"Arealressurser og biologiske ressurser i Akershus skal forvaltes slik at det biologiske mangfoldet og potensialet for matproduksjon opprettholdes på kort og lang sikt."
(Fylkesdelplan for Miljøvern i Akershus - "RA21")
- Ang. Arealplanlegging (mål) :
"Gjennom den løpende planleggingen, både lokalt og regionalt, skal det legges til rette for en god helhetlig grøntstruktur som samordner interesser knyttet til biologisk mangfold, landbruk, kulturlandskap og friluftsliv."
(Fylkesdelplan for Miljøvern i Akershus - "RA21")
- Ang. Vann og biologisk mangfold.
"Når det gjelder Oslofjordområdet er det primært nedbygging av arealer som truer naturlandskapet. Hovedutfordringen her er en langsiktig forvaltning av den kystnære naturen som tar hensyn til det biologiske mangfold, produktivitet og evne til fornyelse. En må tilstrebe å ta vare på hovedtrekkene i landskapet og ulike naturtyper rundt Oslofjorden."
(Fylkesdelplan for Miljøvern i Akershus - "RA21")
- Ang. Overordnet mål for Vannmiljøet i Akershus.
"Miljøet i og langs sjø og vassdrag skal forvaltes på en måte som ikke skader naturmiljøet, bevarer det biologiske mangfold og fremmer befolkningens muligheter for friluftsliv og rekreasjon...
Hovedtrekkene i Oslofjordlandskapet og fjordens ulike naturtyper skal bevares. Ubebygde arealer rundt Oslofjorden innenfor RPR-sonen skal forbli ubebygde...
Oppfølging av intensjonene i Rikspolitiske retningslinjer (RPR) for Oslofjorden på alle forvaltningsnivåer..."
(Fylkesdelplan for Miljøvern i Akershus - "RA21")
- "Staten har også som mål at Fornebu skal fremstå som et utstillingsvindu for bærekraftig utvikling, hvor ivaretagelse av biologisk mangfold og bærekraftig produksjon og forbruk tillegges betydelig vekt".
(Det Kongelige Planleggings- og Samordningsdepartement: Etterbruk av Fornebu (16.07.1997))
- "Konsekvensutredningen (NINA-Oppdragsmelding no. 425) viser at av de tre analyserte etterbrukssituasjoner på Storøya, er det kun "Storøya som naturområde" som etter all sannsynlighet ikke vil føre til en reduksjon av artsmangfoldet i naturreservatene og Fornebu generelt".
- "Innenfor flyplassområdet ligger fire naturreservater fredet etter naturvernloven, som skal ivaretas i den videre planlegging."
(Det Kongelige Planleggings- og Samordningsdepartement: Etterbruk av Fornebu (16.07.1997))
- "Regjeringen ønsker at det fremtidige Fornebu skal fremstå som et resultat av miljørettet og samfunnsrettet planlegging".
(Storingsproposisjon no. 1. 1995-96)
- Utdrag fra verneforskriftene for Storøykilen og Koksabukta naturreservater (Kongelig resolusjon 02.10.1992) :
"Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte forhold ..."
Disse bestemmelser gjelder primært i reservatet, men hvis endringer i naturforholdene rundt reservatet endrer karakteren til reservatene, vil dette kunne være svært negative inngrep i forhold til verneintensjonene.

- I brev fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus til Direktoratet for Naturforvaltning med anmodning om verner av Storøykilen og Koksabukta (datert 10.07.1991) står det at vernet av reservatene er nødvendig, men er kun et minimumsvern som ikke sikrer alle vernebehov for f.eks fuglelivet regionalt eller lokalt.
- "Naturverdier og rekreasjoner skal forvaltes som en ressurs av nasjonal betydning til beste for befolkningen i dag og i morgen" (Rikspolitiske Retningslinjer for Oslofjorden).

Bærum Kommunes vedtatte ansvar for ivaretagelse av naturverdier.

Bærum kommune har et uttalt, sterkt og forpliktende miljøengasjement. Dette er bl.a. nedfelt i følgende kommunale vedtak :

- I Bærums Kommuneplan (1995 - godkjent i Kommunestyret Februar 1996), står følgende :
Ang. Mål og retningslinjer (s.1) :
Miljøvern : "Ved behandling av plan- og byggesaker skal estetiske retningslinjer, ivaretagelse av naturverdier, kulturminner og landskapshensyn legges til grunn".
- I Bærums Kommunedelplan "Idrett og Friluftsliv i Bærum"(Vedtatt av Bærum Kommunestyre 31.01.1996) står bl.a. følgende :
"Bevaring av biologisk mangfold skal stå sentralt i Bærums arealforvaltning. Flora, fauna og biologiske sammenhenger må vektlegges"
- "Å sikre at utbyggingen på Storøya ikke fører til alvorlige skader på naturreservatene"
(Bærum Kommunes' Formannskapsvedtak av 12.06.1996)
- I (Bærum) kommunestyrevedtak av 19.03.1997 står det bl. a :
"Kommunestyret legger Miljømeldingens (se under) forslag til strategier og retningslinjer til grunn for det videre arbeid med å finne virkemidler for å oppnå de ønskede resultater...".
Dokumentasjonsrapport over kulturminner, natur- og rekreasjonsverdier på Fornebu må være en forpliktende føring i det videre arbeid med utbyggingen på Fornebu"
- I "Miljømeldingen", som ble endelig vedtatt av Bærum Kommunestyre 19.03.1997 står bl.a:
"Dokumentasjonsrapport over kulturminner, natur- og rekreasjonsverdier på Fornebu må være en forpliktende føring i det videre arbeid med utbyggingen på Fornebu".
"Samtidig fastholdes hovedprioriteringene i arealpolitikken, hvor byggesonen skal forvaltes med sikte på å bevare det grønne preget og miljøkvalitetene"....
"Den økonomiske, teknologiske og befolkningsmessige utviklingen må holde seg innenfor rammene av naturens tåleevne...."
"Bevaring av biologisk mangfold skal stå sentralt i Bærums arealforvaltning. Flora, fauna og biologiske sammenhenger må vektlegges.
Nasjonale mål, og forpliktelse Norge har inngått ved å undertegne internasjonale avtaler for bevaring av biologisk mangfold, stiller krav til kommunal forvaltning.
Bærums innbyggere skal kunne oppleve et rikt dyre- og planteliv i marka, kulturlandskapet, skjærgården og i de grønne lungene i bebyggelsen. Befolkningen skal ha muligheter til friluftsliv med miljøforandring og naturopplevelser i et rikt nærmiljø".

Andre nasjonale og internasjonale forpliktelser med gyldighet for de aktuelle områdene

- Bern-konvensjonen
- Bonn-konvensjonen
- Naturvernloven
- Ramsar konvensjonen
- Rio-konferansen. Convention on Biological Diversity.

Konklusjoner om utbygging på Storøya/Oksenøya

Konklusjoner om utbygging på Storøya/Oksenøya samt Norske Skog's byggetrinn-2 er trukket på galt grunnlag! På oppdrag fra Statsbygg ble Norsk institutt for naturforskning (NINA) engasjert for å foreta en konsekvensanalyse i forhold til fugl i to naturreservater (oppdragsmelding 425). Det lå ikke inne i forutsetningene hverken at tilgrensende områder på Oksenøya (Lilleøya) skulle bebygges eller at Norske Skogs byggetrinn 2 (ca. 6000 kvm tett opptil Storøykilen naturreservat) skulle realiseres. Dette betyr at konklusjonene i NINA-rapporten ikke kan brukes som argumenter for de utbyggingsalternativer rundt Oksenøya (Lilleøya)-Storøya vi nå ser konturene av. Det som nå skjer er at det foreligger delplaner for Storøya, Oksenøya (og Norske Skog's bygg på Oksenøya Bruk) hvor konklusjoner bygger på NINA-utredningen der forutsetningene er brutt!

En av hovedkonklusjonene i denne NINA rapporten stadfester at en buffersone på 300 meter synes nødvendig for å unngå negativ påvirkning på reservatene.

Friluftsliv- og verneinteresser ivaretas ikke godt nok.

Selv om hovedlinjene i den nå vedtatte Helin & Siitonen-planen, inkorporert arealbruksscenario 4A for Storøya, har mange "grønne trekk", blir de store, dokumenterte naturverdier på Storøya og Oksenøya ikke ivaretatt godt nok. Rammebetingelser og anmodninger fra både sentrale myndigheter såvel som Bærums egne kommunestyrevedtak, er ikke oppfylt. Vi ønsker en fremtidsrettet løsning som både tilfredsstiller rammebetingelsene, ivaretar det biologiske mangfoldet og imøtekommer kravet for rekreasjonsområder. Norsk Ornitologisk Forening representerer et syn som gjerne ser at viktige biotoper vernes på grunn av sin egenverdi. Vi mener derfor at buffersonene rundt reservatene blir for små, og at hele Storøya må unntas utbygging. Vi må også huske at folk i sørøstre Bærum trenger et grøntområde i sitt nærmiljø med muligheter for tur og friluftsliv. Med Storøya bevart som grøntområde, kan man både få vernet verdifull natur samtidig som at vi får avsatt tilstrekkelige arealer til lek og rekreasjon.

Av
Terje Bøhler og Ketil Knudsen
Norsk Ornitologisk Forening

Appendix 1 - Liste over registrerte fuglearter på Fornebu

I tabellen er det ført opp alle fuglearter som er sett på Fornebu. Arter i kursiv er til behandling i en sjeldenhetskomité, og funnene av disse er ennå ikke godkjent.

Følgende symoler er brukt:

V	= vanlig - regelmessig i stort antall
F	= fåtallig - regelmessig i lite antall (forekommer årlig)
f	= fåtallig - uregelmessig, > ca 10 funn (forekommer ikke årlig)
s	= sjelden, < ca 10 funn
H	= hekkefugl - vanlig
h	= hekkefugl - fåtallig
(h)	= har hekket etter 1966
x	= forekomst før 1966

Vår og høst står mest for hhv vårtrekk og høsttrekk. F.eks. er mange vadere sett i alle måneder fra mai til september, slik som grønnstilk, men det er et opphold mellom begynnelsen av juni og begynnelsen av juli. Da er det heller ikke markert for sommeren.

Art	Vå	So	Høst	Vinte	Glente	s			
Smålom	s	s	s	s	Havørn	s			
Storlom	f		s	s	Sivhauk	F		s	
Islom	s				Myrhauk	F		s	
Gulnebbloom	s			s	Enghauk	s			
Dvergdykker	s		s	s	Hønsøehauk	F	x	F	F
Toppdykker	f		s	s	Spurvehauk	V	f	F	F
Gråstrupekykker			s		Musvåk	F	s	f	f
Hornkykker	f				Fjellvåk	F		f	s
Havhest	s		f	s	Kongeørn	s			
Grålire			s		Fiskeørn	F	s	f	
Havlire			s		Tårnfalk	F	h	F	s
Stormsvale				s	Dvergfalk	F		f	s
Havsule			s		Lerkefalk	s		s	
Storskarv	V	f	F	f	Jaktfalk	s			
Gråhegre	F	f	V	F	Vandrefalk	f		s	s
Knoppsvane	F	f	f	f	Orrfugl				x
Dvergsvane	s				Rapphøne	s			
Sangsvane	f		f	f	Vaktel		s		
Sædgås	s				Fasan	V	H	V	V
Kortnebbgås	V		f		Vannrikse	f	(h)	f	f
Tundragås	s				Myrrikse	s		s	
Grågås	V	H	V		Åkerrikse		x		
Snøgås	s		s		Sivhøne	f	(h)	f	s
Kanadagås	V	H	V	f	Sothøne	s	x	s	f
Hvitkinngås	f	f	s	s	Trane	f	s		
Ringgås	s		s		Tjeld	V	H	V	s
Gravand	V	H	V		Avosett	s			
Mandarinand			s		Dverglo	F	h	F	
Brunnakke	F	s	F		Sandlo	F	(h)	F	
Snadderand	s		s		Boltit	s			
Krikkand	V	f	V	s	Heilo	F		f	
Stokkand	V	H	V	V	Tundralo	s		f	
Stjertand	f	s	F		Vipe	V	h	V	s
Knekkand	f	s	s		Polarsnipe	s		f	
Skjeand	f	(h)	s		Sandløper			s	
Taffeland	s		s	s	Dvergsnipe	s	s	f	
Toppand	V	(h)	F	s	Temmincksnipe	F		f	
Bergand	f		f	s	Alaskasnipe	s			
Ærfugl	V	h	V	f	Tundrasnipe			s	
<i>Praktærfugl</i>	s				Fjæreplytt	s		s	
Stellarand			s		Myrsnipe	F	s	F	
Havelle	s		f	s	Fjellmyrløper	s		s	
Svartand	F		F	s	Art	Vå	So	Høst	Vinte
Sjørørre	F		F	s	Brushane	F		F	
Kvinand	V	f	V	V	Kvartbekkasin			f	
Lappfiskand	s		s	s	Enkeltbekkasin	F		V	s
Art	Vå	So	Høst	Vinte	Dobbeltbekkasin	f		f	
Siland	F	h	F	F	Rugde	f	x	s	
Laksand	F	s	F	F	Svarthalespove	s		s	
Vepsevåk	f	x	s		Lappspove	f		f	

Småspove	F		f		Gjerdsmett	F		F	f
Storspove	F		f		Jernspurv	F	s	V	s
Sotsnipe	f		F		Rødstrupe	V	H	V	F
Rødstilk	V	h	V		Nattergal		s	s	
Gluttsnipe	V	s	V		Blåstrupe	F		V	
Skogsnipe	F		V		Svartrødstjert	s			
Grønnstilk	F		V		Rødstjert	f	(h)	F	
Strandsnipe	V		V		Buskskvett	V	H	V	
Steinvender	s		s		Svartstrupe	s			
Swømmesnipe	f	s	s		Steinskvett	F	h	F	
Polarjo	s				Svartstrupesteinskvett			s	
Tyvjo	s	s	s		Ringtrost	F		s	
Fjelljo			s		Svarttrost	V	H	V	F
Storjo			s		Gråtrost	V	H	V	F
Svartehavsmåke	s				Måltrost	V	s	V	s
Dvergmåke	s	s	s		Rødvingetrost	V	h	V	f
<i>Sabinemåke</i>			s		Duetrost	F		f	
Hetemåke	V	H	V	f	Gresshoppesanger	s			
Fiskemåke	V	H	V	V	Sivsanger	s	(h)	f	
Sildemåke	V	H	V		Myrsanger	f	(h)	s	
Gråmåke	V	H	V	V	Rørsanger	V	H	V	
Grønlandsmåke	s				Gulsanger	f	(h)	s	
Svartbak	V	H	V	V	Hauksanger			f	
Krykkje	f	s	f	f	Møller	F	h	F	
Rovterne		s			Tornsanger	V	H	V	
Splitterne	s	s	s		Hagesanger	V	H	V	
Makrellterne	V	H	V		Munk	F	h	V	s
Rødnebbterne	s		f		Fuglekonge- /gulbrynsanger			s	
Dvergterne	s	s			Bøksanger	f			
Svartterne			s		Gransanger	F		F	
Lomvi	V	f	V	V	Løvsanger	V	H	V	
Polarlomvi	s	s	s	s	Fuglekonge	F	(h)	F	F
Alke	f	s	F	f	Grå fluesnapper	F	h	f	
Teist	s	x	s		<i>Dvergfluesnapper</i>			s	
Alkekonge	f		F	F	Svarthvit fluesnapper	F	h	f	
Lunde	s			s	Skjeggmeis	s		s	
Bydue	F	F	F	F	Stjertmeis	f		f	s
Skogdue	F	F	F		Løvmeis			s	
Ringdue	V	H	V	f	Granmeis	F		F	f
Tyrkerdue	f	s	f	s	Toppmeis	f	(h)	f	f
Turteldue	s		s		Svartmeis	F	(h)	F	F
Gjøk	f	(h)	f		Blåmeis	V	H	V	V
Hubro		x			Kjøttmeis	V	H	V	V
Haukugle			s	s	Spettmeis	F	h	F	F
Spurveugle				s	Trekryper	f		f	f
Kattugle	s	(h)	s	s	Pungmeis	s			
Hornugle	f	h	f	s	Pirol	s			
Jordugle	F	s	f	s	Tornskate	F	(h)	F	
Nattravn	s	x	s		Rosenvarsler	s			
Tårnseiler	V	H	V		Varsler	f		f	f
Isfugl			s		Nøtteskrike	f		F	s
Bieter		s			Lavskrike			x	
Hærfugl	x				Skjære	V	H	V	V
Vendehals	f	(h)	f		Nøttekråke	s		F	s
Gråspett	s		s		Kaie	V	F	V	f
Grønnspekk	F	(h)	F	F	Kornkråke	F	s	s	
Svartspett	F	s	F	F	Kråke	V	H	V	V
Flaggspekk	F	(h)	F	F	Art	Vå	So	Høst	Vinte
Hvitryggspett			s		Ravn	f		s	
Dvergspett	f		f	f	Stær	V	H	V	f
Tretåspett				s	Gråspurv	V	H	V	V
Topplerke			x	s	Pilfink	V	H	V	V
Trelerke		x	s		Bokfink	V	H	V	s
Sanglerke	V	H	V	s	Bjørkefink	V		V	f
Art	Vå	So	Høst	Vinte	Gulirisk	s			
Fjellerke	s				Grønnfink	V	H	V	V
Sandsvale	F	s	F		Stillits	F	H	V	F
Låvesvale	V	h	V		Grønnsisik	V	F	V	F
Taksvale	V	H	V		Tornirisk	F	h	F	
Stor piplerke ub.			s		Bergirisk	V		F	f
Trepiplerke	F		V		Gråsisik	V		V	V
Heipiplerke	V	(h)	V		Polarsisik	s		f	f
Lappiplerke	s		f		Båndkorsnebb			s	
Skjærpipplerke	F	s	f		Art	Vå	So	Høst	Vinte
Gulerle	V	(h)	V		Grankorsnebb	s	s	f	f
Vintererle	f		s		Furukorsnebb	s		s	
Linerle	V	H	V		Rosenfink	F	(h)	s	
Sidensvans	F		V	F					

Konglebit	s		s	Sivspurv	V	H	V	s
Dompap	F		F	<i>Brunhode-</i>	s			
Kjernebiter		s	s	<i>/svarthodespurv</i>				
Lappspurv	V		F	Kornspurv	s			
Snøspurv	F		f	Bobolink			s	
Gulspurv	V	h	V					
Hortulan	s		s					

Totalt 258 arter (262 arter inkl. de arter *kursiv*)

Appendix 2 - Liste over registrerte karplantearter

Planteliste for Lilleøya

Plantelista er delt i seks dellister:

1.	Taksa registrert i årene 1993-1997	398 st.
2.	Taksa funnet av Rui (1966) på "Lilleøen" og som ikke er gjenfunnet i 1993-1997	9 st.
3.	Taksa sett av Odd Røseeng på Lilleøya i 1950-årene, og som ikke ble gjenfunnet i 1993-97	3 st.
4.	Taksa dokumentert i form av gamle herbariebelegg ved Botanisk museum, Oslo og som ikke ble gjenfunnet 1993-1997	4 st.
5.	Marine taksa funnet i sjøen rundt Lilleøya	2 st.
6.	Hybrider som ikke spres uavhengig av foreldreartene	4 st.

Koder brukt i plantelista:

1: Ett til tre individer spredt, eller flere individer, men da bare på ett punkt

2: Fåtallig til spredt

3: Vanlig til dominerende

*: Taksonet er belagt ved Botanisk museum, Oslo.

For interessante arter, samt flest mulig av artene med frekvens 1, er forekomsten kort beskrevet. Hybrider som antas å spres uavhengig av foreldreartene er med i lista (2 tykker).

1. Taksa registrert 1993-1997 (398 st.)

Acer platanoides - spisslønn 3	Artemisia vulgaris - burot 2
Acer pseudoplatanoides * - platanlønn 1	Asparagus officinalis - asparges 2
Achillea millefolium - ryllik 2	Asplenium ruta-muraria - murburkne 1
Achillea ptarmica - nyseryllik 1	Asplenium trichomanes ssp. trichomanes - vanlig svartburkne 1
Acinos arvensis - bakkemynte 3	Asplenium trichomanes ssp. quadrivalens - kalksvartburkne 2
Actaea spicata - trollbær 1.	Aster tripolium - strandstjerne 2
Aegopodium podagraria - skvallerkål 2	Astragalus glycyphyllos - lakrismjelt 2
Aethusa cynapium - hundepersille 1	Athyrium filix-femina - skogburkne 1
Agrimonia eupatoria - åkermåne 2	Atriplex littoralis - strandmelde 2
Agrostis canina - hundekvein 1	Atriplex prostrata ssp. prostrata - tangmelde 2
Agrostis capillaris * - engkvein 2	Avenula pratensis - enghavre 3
Agrostis stolonifera * - krypkvein 2	Avenula pubescens - dunhavre 1
Ajuga pyramidalis - jonsokkoll 2	Barbarea stricta - stakekarse 1
Alchemilla glaucescens - fløyelsmarikåpe 2	Barbarea vulgaris coll. - vinterkarse 2
Alchemilla gracilis * - glansmarikåpe 1	Berberis thunbergii - høstberberis 1
Alchemilla monticola - beitemarikåpe 1	Berberis vulgaris - berberis 3
Alliaria petiolata - løkurt 3	Berteroa incana - hvitdodre 2
Allium oleracium - villøk 1-2	Betula pendula - hengebjørk 3
Allium vineale - strandløk 2	Betula pubescens ssp. pubescens 1
Alnus glutinosa - svartor 2	Bistorta vivipara * - harerug 1
Alnus incana ssp. incana - vanlig gråor 1	Brachypodium pinnatum * - kalkgrønnaks 1
Alopecurus pratensis - engreverumpe 2	Briza media * - hjertegras 3
Amelanchier spicata * - blåhegg 2	Bromus inermis - bladfaks 1
Amelanchier x lamarkii * - 1	Bunias orientalis - russekål 2
Anagallis arvensis * - nonsblom 1	Calamagrostis arundinacea - snerprørkvein 2
Anchusa officinalis - oksetunge 1	Caltha palustris ssp. palustris - vanlig soleihov 2
Androsace septentrionalis * - smånøkkel 2	Calystegia sepium ssp. sepium - strandvindell 1
Anemone nemorosa - hvitveis 3	Campanula persicifolia - fagerklokke 3
Angelica archangelica ssp. litoralis - strandkvann 2	Campanula latifolia - stokklokke 1
Angelica sylvestris - sløke 1	Campanula rapunculoides - ugrasklokke 1
Antennaria dioica - kattefot 2	Campanula rotundifolia - blåklokke 2
Anthoxanthum odoratum ssp. odoratum - gulaks 3	Capsella bursa-pastoris - gjetertaske 2
Anthriscus sylvestris - hundekjeks 2	Carduus crispus - krusetistel 2
Anthyllis vulneraria coll. * - rundbelg 3	Carex caryophyllea * - vårstarr 2
Arabis glabra - tårnurt 2	Carex cespitosa * - tuestarr 2
Arabis hirsuta var. glabra - bergskrinneblom 2	Carex digitata - fingerstarr 3
Arabis hirsuta var. hirsuta - bergskrinneblom 2	Carex disticha - duskstarr 3
Arabis thaliana - vårskrinneblom 2	Carex ericetorum * - bakkestarr 1
Arenaria serpyllifolia - sandarve 2	Carex hirta - lodnestarr 1
Armeria maritima - fjørerkoll 2	Carex muricata - piggstarr 1
Arrhenatherum elatius * - hestehavre 1	
Artemisia campestris - markmalurt 3	

Carex nigra ssp. *nigra* - slåttestarr 2
Carex ovalis - harestarr 2
Carex paleacea - havstarr 1
Carex pallescens - blekstarr 1
Carex panicea - kornstarr 2
Carex pediformis * - mattestarr 1
Carex rostrata - flaskestarr 1
Carex pilulifera - bråtestarr 1
Carex serotina cf. ssp. *pulchella* * - musestarr 1
Carex spicata * - tettstarr 1
Carex vaginata - slirestarr 1
Carex vesicaria - sennegras 1
Carlina vulgaris - stjernetistel 1
Carum carvi - karve 2
Centaurea jacea - engknoppurt 3
Centaruea scabiosa - fagerknoppurt 1
Centaurium littorale * - tusenglyden 1
Centaurium pulchellum * - dverggylden 1
Cerastium fontanum ssp. *vulgare* * - vanlig arve 1
Cerastium semedicanthum - vårarve 2
Chelidonium majus - svaleurt 2
Cirsium arvense * - åkertistel 2
Cochlearia officinalis ssp. *officinalis* - vanlig skjærbuksurt 1
Convallaria majalis - liljekonvall 3
Cornus sanguinea - villkornell 1
Cornus alba ssp. *sibirica* - sibirkornell. 1
Corylus avellana - hassel 2
Cotoneaster bullatus - bulkemispel 1
Cotoneaster dielsianus - dielsmispel 1
Cotoneaster divaricatus * - sprikemispel 1
Cotoneaster lucidus - blankmispel 1
Cotoneaster horizontalis * - krypmispel 1
Cotoneaster moupinensis - mupinmispel 1
Cotoneaster multiflorus * - blomstermispel 1
Cotoneaster niger - svartmispel 1
Cotoneaster scandinavicus - dvergmispel 3
Crataegus cf. *laevigata* * - parkhagtorn 1
Crepis biennis - veghaukeskjegg 2
Crepis tectorum - takhaukeskjegg 2
Cuscuta europaea cf. ssp. *halophyta* - neslesniketråd 1
Cynoglossum officinale - hundetunge 1
Cystopteris fragilis var. *fragilis* - skjærløk 1
Dactylis glomerata - hundegras 2
Danthonia decumbens - knegras 2
Deschampsia cespitosa coll. 1
Deschampsia flexuosa - smyle. 2
Dianthus barbatus - bustnellik 1
Dianthus deltooides * - engnellik 2
Dryopteris dilatata - geittelg 1
Dryopteris filix-mas - ormetelg 2
Echium vulgare - ormehode 1
Eleocharis uniglumis - fjæresivaks 1
Elymus caninus var. *caninus* - hundekveke 1
Elymus repens * - kveke 1
Epilobium angustifolium - geiterams 2
Epilobium montanum - krattmjølke 1
Equisetum arvense ssp. *arvense* - åkersnelle 1
Equisetum sylvaticum - skogsnelle 2
Erigeron acer ssp. *droebachiensis* - drøkkakbestjerne 1
Erodium cicutarium - tranehals 2
Erophila verna * - vårrubom 2
Erysimum hieracifolium - berggull 2
Euphorbia palustris - strandvortemelk. 2
Epipactis helleborine - bredflangre 1
Fallopia convolvulus - åkerslirekne 1
Fallopia dumetorum - krattslirekne 1
Festuca ovina - sauesvingel 2
Festuca pratensis - engsvingel 1
Festuca rubra ssp. *rubra* - rødsvingel 2
Filipendula ulmaria - mjørdurt 3
Filipendula vulgaris - knollmjørdurt 3
Fragaria muricata - moskusjordbær 1
Fragaria vesca - markjordbær 2
Fragaria viridis - nakkebær 3
Frangula alnus - trollhegg 2
Fraxinus excelsior - ask 2
Galeopsis bifida - vrangdå 1
Galium album - stormaure 3
Galium aparine - klengemaure 1
Galium boreale - hvitmaure 3
Galium palustre ssp. *palustre* - liten myrmaure 2
Galium uliginosum - sumpmaure 1
Galium verum - gulmaure 3
Geranium robertianum - stankstorkenebb 2
Geranium sanguineum - blodstorkenebb 1
Geranium sylvaticum - skogstorkenebb 2
Geum rivale - enghumleblom 2
Geum urbanum - kratthumleblom 1
Glaux maritima - strandkryp 2
Glechoma hederacea - korsknapp 2
Gymnocarpium dryopteris - fugletelg 2
Helianthus annuus - solsikke 1
Hepatica nobilis - blåveis 3
Hieracium sibiricum - sibirjærnekjeks 1
Hieracium * *cymosum* - kvastsveve 1
Hieracium cf. *pubescens* * 1
Hieracium peletaranum - mattesveve 1
Hieracium pilosella - hårsveve 2
Hieracium Seksjon Foliosa - bladsvever 1
Hieracium Seksjon Sylvatica - skogsvever 2
Hieracium Seksjon Vulgata - beitesvever 2
Hierochloë odorata ssp. *odorata* * - marigras 2
Humulus lupulus - humle 1
Hypericum maculatum - firkantperikum 2
Hypericum perforatum - prikkperikum 3
Hypochoeris maculata - flekkgrisøre 2
Inula salicina - krattalant 1
Iris pseudacorus - sverdlilje 1
Juncus bufonius coll. - paddesiv 1
Juncus compressus * - flatsiv 1
Juncus gerardii - saltsiv 3
Juniperus communis ssp. *communis* - vanlig einer 2
Knautia arvensis - rødknapp 2
Lactuca serriola - taggsalat 1
Laburnum anagyroides - gullregn 1
Lamium purpureum - rødtvetann 1
Lathyrus linifolius - knollerteknapp 3
Lathyrus pratensis - gulflatbelg 2
Leontodon autumnalis ssp. *autumnalis* - følblom 2
Lepidium campestre * - markkarse 2
Lepidium densiflorum * - tettkarse 1
Leucanthemum vulgare - prestekrave 1
Leymus arenarius - strandrug 2
Ligustrum vulgare - liguster 1
Linnaea borealis - linnea 1
Linaria vulgaris - torskemunn 2
Linum catharticum - vill-lin 2
Lonicera tatarica - tatarleddved 1
Lonicera xylosteum - leddved 3
Lotus corniculatus var. *corniculatus* * - valig tiriltunge 2
Luzula campestris - markfrytle 1
Luzula multiflora ssp. *multiflora* - engfrytle 1
Luzula pilosa - hårfrytle 3
Lychnis flos-cuculi - hanekam 2
Lychnis viscaria - tjæreblom 3
Lycopus europaeus - klourt 1
Lysimachia vulgaris - fredløs 2
Lysimachia punctata - fagerfredløs 1
Lythrum salicaria - kattehale 1
Mahonia aquifolium - mahonia 1
Maianthemum bifolium - maiblom 2
Malus sylvatica - villapal 1
Malus x domestica - dyrket eple 1
Matricaria maritima ssp. *maritima* - strandbalderbrå 2
Matricaria perforata - ugrasbalderbrå 1
Medicago lupulina - snegleskolm 1
Melampyrum pratense - stormarimjelle 1
Melampyrum sylvaticum - småmarimjelle 3
Melica nutans - hengeaks 3
Melilotus albus - hvitsteinkløver 2

Melilotus altissimus - strandsteinkløver 2
 Melilotus officinalis - legesteinkløver 1
 Mentha arvensis - åkermynte 2
 Moehringia trinervia - maurarve 2
 Mycelis muralis - skogsalat 2
 Myosotis arvensis - åkerminneblom 2
 Myosotis laxa ssp. laxa - bueminneblom 2
 Ononis arvensis * - bukkebeinurt 2
 Orthilia secunda - nikkevintergrønn 1
 Oxalis acetosella - gaukesyre 3
 Paris quadrifolia - firblad 1
 Parthenocissus quinquefolia - klatrevillvin 1
 Pastinaca sativa - pastinakk 2
 Phalaris arundinacea - strandrør 2
 Phegopteris connectilis - hengeving 1
 Phleum phleoides - smaltimotei 1
 Phleum pratense ssp. pratense - timotei 2
 Phragmites australis - takrør 2
 Picea abies - gran 3
 Pimpinella saxifraga - gjeldkarve 3
 Pinus sylvestris - furu 3
 Plantago major ssp. major * - vanlig groblad 2
 Plantago maritima ssp. maritima - strandkjempe 2
 Poa alpina var. alpina - fjellrapp 2
 Poa annua - tunrapp 2
 Poa compressa - flatrapp 3
 Poa nemoralis - lundrapp 3
 Poa palustris - myrrapp 2
 Poa pratensis ssp. angustifolia - trådrapp 2
 Poa pratensis ssp. pratensis - engrapp 2
 Poa pratensis ssp. subcaerulea - smårapp 2
 Polygonum arenastrum - tomtgras 2
 Polygonum aviculare var. aviculare * - tungras 1
 Polygala amarella * - bitterblåfjær 2
 Polygonatum odoratum - kantkonvall 3
 Polypodium vulgare - sisselrot 2
 Populus tremula - osp 2
 Potentilla anserina - gåsemure 2
 Potentilla argentea ssp. argentea - vanlig sølvmure 2
 Potentilla crantzii - flekkmure 2
 Potentilla palustris - myrrhatt 1
 Potentilla thuringiaca - tyskermure 1
 Primula veris - marianøkleblom 2
 Prunella vulgaris - blåkoll 1
 Prunus avium - morell 2
 Prunus mahaleb - mahaleb 1
 Prunus padus ssp. padus - vanlig hegg 2
 Puccinellia maritima * - fjøresaltgras 3
 Quercus robur - sommerek 2
 Ranunculus acris ssp. acris - vanlig engsoleie 2
 Ranunculus auricomus agg. - nyresoleie 2
 Ranunculus ficaria - vårkål 1
 Ranunculus polyanthemos - krattsoleie 2
 Ranunculus repens - krypssoleie 2
 Rhamnus catharticus - geitved 2
 Rhinanthus serotinus ssp. serotinus * - storengkall 2
 Rhinanthus minor coll. - småengkall 1
 Ribes alpinum - alpesrips 3
 Ribes rubrum - dyrka rips 1
 Ribes uva-crispa - stikkelsbær 1
 Rorippa sylvestris * - vegkarse 1
 Rosa canina - steinnype 1
 Rosa dumalis - kjøtttype 3
 Rosa majalis - kanelrose 2
 Rosa glauca - duggrose 1
 Rosa rugosa - rynkerose 2
 Rosa villosa - bustnype 2
 Rubus idaeus - bringebær 2
 Rubus saxatilis - teiebær 2
 Rumex acetosa ssp. acetosa - vanlig engsyre 2
 Rumex aquaticus - vasshøymol 2
 Rumex crispus - krushøymol 2
 Rumex longifolius - høymole 1
 Rumex thyrsiflorus * - storarve 1
 Sagina nodosa - knopparve 2
 Sagina procumbens - tunarve 1
 Salicornia cf. dolichostachya ssp. strictissima - fjøresalturt 2
 Salix cinerea - gråselje 1
 Salix caprea ssp. caprea - vanlig selje 2
 Salix myrsinifolia ssp. myrsinifolia - svartvier 1
 Sambucus racemosa - rødhyll 2
 Sapponaria officinalis - såpeurt 1
 Saxifraga granulata * - nyresildre 1
 Saxifraga osloensis * - oslosildre 2
 Saxifraga tridactylites - trefingersildre 1
 Schoenoplectus maritimus - havsivaks 2
 Scilla sibirica - sibirblåstjerne 1
 Scleranthus annuus ssp. polycarpus * - ettårsknavel 2
 Scleranthus perennis - flerårsknavel 1
 Scrophularia nodosa - brunrot 1
 Sedum acre - bitterbergknapp 3
 Sedum album - hvitbergknapp 2
 Sedum hybridum - sibirbergknapp 1
 Sedum sexangulare - kantbergknapp 1
 Sedum spectabile - oktoberbergknapp 1
 Sedum spurium - gravbergknapp 2
 Sedum telephium - smørbutikk 2
 Selinum carvifolium - krusfrø 2
 Senecio viscosus - klistersvineblom 1
 Senecio vulgaris * - åkersvineblom 2
 Seseli libanotis - hjorterot 3
 Silene nutans - nikkesmelle 2
 Silene rupestris - småsmelle 1
 Silene uniflora - strandsmelle 2
 Silene vulgaris - engsmelle 2
 Solanum dulcamara - slyngsøtvier 1
 Solidago canadensis - kanadagullris 2
 Solidago virgaurea ssp. virgaurea - gullris 1
 Sonchus arvensis var. arvensis * - vanlig åkerdylle 2
 Sorbus aucuparia ssp. aucuparia - vanlig rogn 3
 Sorbus hybrida - rognasal 1
 Sorbus cf. intermedia - svensk asal 1
 Sorbus norvegica - norsk asal 1
 Sparganium erectum - kjempepiggnopp 1
 Sparganium salina - saltbendel 1
 Stachys palustre - åkersvinerot 1
 Stellaria crassifolia coll. - saftstjerneblom 1
 Stellaria graminea - grasstjerneblom 2
 Stellaria media - vassarve 1
 Succisa pratensis - blåknapp 1
 Suaeda maritima * - saftmelde 1
 Symphytum officinale - valurt 2
 Syringa vulgaris - syrin 1
 Tanacetum vulgare - reinfann 2
 Taraxacum Seksjon Ruderalia - ugrasløvetenner 2
 Taraxacum Seksjon Obliqua - kystløvetenner 1
 Thalictrum flavum - gulfrøstjerne 1
 Thlaspi arvense * - pengeurt 1
 Thlaspi caerulescens - vårpengurt 2
 Thymus pulegioides - bakketimian 2
 Tilia cordata - lind 2
 Tilia cf. x hybrida - parklind 1
 Trifolium arvense - harekløver 1
 Trifolium aureum - gullkløver 1
 Trifolium hybridum - alsikekløver 1
 Trifolium medium - skogkløver 3
 Trifolium pratense - rødkløver 2
 Trifolium repens - hvitkløver 1
 Triglochin maritimum - fjøresauløk 2
 Trollius europaeus - ballblom 1
 Tussilago farfara - hestehov 2
 Ulmus glabra - alm 2
 Urtica dioica ssp. dioica - stornesle 2
 Vaccinium myrtillus - blåbær 3
 Vaccinium vitis-idaea - tyttebær 2
 Valeriana sambucifolia ssp. salina - strandvendelrot * 1
 Valeriana sambucifolia ssp. sambucifolia * - vendelrot 1
 Verbascum nigrum - mørkkongslis 1
 Verbascum thapsus - filtkongslis 1

Veronica arvensis - bakkeveronika 1
Veronica beccabunga - bekkeberonika 1
Veronica chamaedrys - tveskjeggveronika 2
Veronica officinalis - legeveronika 2
Veronica spicata - aksveronika 3
Viburnum lantana - filtkorsved * 1
Viburnum opulus - korsved 1
Vicia cracca - fuglevikke 2
Vicia sepium - gjerdevikke 2
Vicia sylvatica - skogvikke 2

Vicia tetrasperma - firfrøvikke 1
Viola arvensis - åkerstemorsblom 2
Viola canina ssp. canina - engfiol 2
Viola collina * - bakkefiol 2
Viola riviniana - skogfiol 2
Viola rupestris * - sandfiol 1
Viola tricolor - stemorsblom 2
Woodsia alpina - fjellodnebregne 2
Woodsia ilvensis - lodnebregne 2

2. Hybrider som ikke spres uavhengig av foreldreartene

Galium album x verum 1
Rosa majalis cf. x rugosa 1
Viola canina ssp. canina cf. x rupestris 1. På tørrbakken under kraftlinja ca 50 m VNV for Sjøflyhavna.
Viola canina x riviniana 1. To individ innimellom noen småbusker på kalkberg på N-siden, ca på midten.

3. Taksa registrert av Rui (1966) på 'Lilleøen', og ikke gjenfunnet i 1993-1997

Mesteparten av Ruis registreringer på Fornebuhalvøya er gjort i årene 1952-56, med noen få besøk videre frem til 1966 (Rui 1966). Han har delt området opp i 31 delområder. Andre områder i nærheten av Lilleøya er: "22. Oxenøen Bruk" og "23. Holmen utenfor Lilleøen". To arter er utelatt: 1. Gjerdeminneblom (*Myosotis sparsiflora*), ikke dokumentert med herbariebelegg. I Oslo/Akershus er arter kun kjent fra umiddelbar nærhet av Botanisk museum, Oslo, her muligens forvillet fra hagen. Gjerdeminneblom er vanskelig å skille fra andre minneblomarter. Vi tror angivelsen er en feilbestemmelse. 2. Mjølkerot (*Peucedanum palustre*). Vi tror denne er forvekslet med krusfrø (*Selinum carvifolium*) som det stedvis er mye av i området. Det er ikke voksesteder som passer for mjølkerot på Lilleøya.

Anthemis arvensis - hvit gåseblom
Calamagrostis canenscens - vassrørkvein
Epipactis atrorubens - rødflangre
Euphrasia stricta coll. - kjerteløyetrøst
Gentianella campestris - bakkesøte
Gentianella uliginosa - smalsøte
Odontites rubra - åkerødtopp
Rosa sherardii - brusknype
Trientalis europaea - skogstjerne

4. Taksa funnet av O. Røse i 1950-årene, ikke gjenfunnet i 1993-1997

Artemisia absinthium - malurt
Botrychium lunaria - marinøkkel
Ranunculus sceleratus - tiggersoleie

5. Taksa dokumentert fra Lilleøya ved gamle herbariebelegg, ikke gjenfunnet i senere år (se også tabell 2)

Gentiana amarella - bittersøte
Monotropa hypopitys ssp. hypopitys - lodden vaniljerot
Myosotis stricta - dvergminneblom
Myosurus minimus - muserumpe

6. Marine karplanter funnet i sjøen ved Lilleøya

Ruppia marina - småhavgras
Zostera maritima - ålegras

Appendix 3 - Litteratur og referanseliste

Liste over noen ornitologiske rapporter og artikler fra Fornebu.

- "Fuglelivet på Fornebu - frem til og med 1989" av Geir S. Andersen, Morten Bergan og Per Gylseth. Toppdykker'n (NOF - Avd. Oslo og Akershus' tidsskrift) supplement 1991. ISSN 0333-1687. Dette er en meget omfattende ornitologisk dokumentasjon som bl.a. inneholder en bibliografi med referanser til 43 publiserte (hovedsakelig ornitologiske) arbeider- fra 1792 og frem til i dag. Den inneholder også pattedyrliste, dagsommerfuglliste og planteliste.
- Artikkel i "Vår Fuglefauna" no. 1 - 1995.
- Artikler i Toppdykker'n nr.1, 1995, nr. 1, 1994 og nr.3, 1993 v/Rolf Andersen (1993), Morten Bergan og Ketil Knudsen.

Liste over botaniske arbeider fra Fornebu.

- Andersen, Bergan og Gylset. "Fuglelivet på Fornebu - frem til og med 1989". Toppdykker'n supplement 1991. ISSN 0333-1687. Inneholder også planteliste.
- Blytt, A. 1870. *Christianias Omegns Phanerogamer og Bregner*. Christiania.
- Bendiksen, E. 1994. *Botaniske undersøkelser på Fornebu. Vurdering av naturområder i forbindelse med endret arealbruk*. Norsk institutt for naturforskning (NINA Notat 8/11-94: 1-29).
- Brochmann, C. 1981. *Botanisk rapport for Storøykilen og Koksa, Fornebu*. Intern rapport, Fylkesmannen i Oslo og Akershus i forbindelse med Verneplan for våtmarker, 32 s. (Upublisert.)
- Often, A. & Berg, T. 1996. Vår og høsttur til Lilleøya, Bærum kommune. *Blyttia* 54: 84-85.
- Often, A. & Røseng, O. In prep. *Detaljregistrering per 1993-1997 (inkludert kartfesting) av karplantefloraen på Lilleøya, Bærum kommune*.
- Rui, H. 1966. Planteliste for Fornebuhalvøya i Bærum. *Blyttia* 24: 314-321.
- Rustan, Ø.H. 1981. *Botanisk undersøkelse av Hovedøya*. Rapport utgitt av Oslo helseråd.
- Røseng, O. 1996. *Botanisk inventering av Fornebuhalvøya 1993-95*. Eget opptrykk.

Liste over andre naturvitenskapelige arbeider fra Fornebu.

- Dolmen, Dag. Januar 1994. Rapport for Bærum Kommune. Park- og Idrettsvesenet *En ferskvannsbiologisk undersøkelse av Tjernsmyrtjern og Hosledammen (Fornebu) i Bærum Kommune, med råd om skjødselstiltak*
- NIVA Rapport LNR 3703-97. ISBN 82-577-3269-9: *Marine grunnvannsbiotoper rundt Fornebolandet i Indre Oslofjord (En veileder i marin biotopkartlegging og bruk av nøkkelbiotoper i kystsonoplanlegging)*.

Liste over sentrale dokumenter, lover, skriv etc. for reguleringsaken.

- Asplan. Miljøverndepartementet. *Fornebu etterbruk*. 22 aug. 1991 (39 sider)
- Asplan Viak. *Miljøvurdering av naturreservatene på Fornebu*. 2 des. 1994 (13 sider).
- Bern-konvensjonen.
- Bonn-konvensjonen.
- Bærum Kommune. *Kommunedelplan 1 for Fornebu-området*.
- Bærum Kommune. *Forstudie av verneinteressene på Fornebu*. 22 mars 1994 (75 sider).
- Bærum Kommune. *Miljømelding 97 - med kommunestyrets vedtak*. Vedtatt 19 mars 1997.
- Bærum Kommune. *Kommunedelplan for Idrett og Friluftsliv*. Vedtatt av Bærum Kommunestyre 31 jan 1996.
- Det Kongelige Planleggings- og Samordningsdepartement. *Etterbruk av Fornebu*. 16 juli 1997
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus - miljøvernavdelingen. Brev datert 25.09.1996 ang. Fylkesmannens innsigelse mot KDP-1 ang. utbygging av Storøya
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus - miljøvernavdelingen. Brev datert 13.5.98 (ref. Snr 97/06240 A 421.31). "Miljøvernavdelingen vil understreke at vår innsigelse mot utbygging av Storøya fortsatt står ved lag".
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus. *Verneinteressene ved etterbruk av Fornebu - hensynet til naturfredede områder*. 20 jan. 1994 (3 sider).
- Miljøverndepartementet. Skriv T-4/93. Saksnr. 92/1107 PL. 23 juli 1993.
  - *Rikspolitiske retningslinjer (RPR) for planlegging i kyst- og sjøområder i Oslofjordregionen*.
  - *Utfyllende kommentarer til Rikspolitiske retningslinjer (RPR) for planlegging i kyst- og sjøområder i Oslofjordregionen*.
- Miljøverndepartementet. *RPR for Gardemobanen*. 18 mars 1994.
- Naturvernloven
- NINA - Norsk Institutt for Naturforskning - oppdragsmelding 425 v/Ole Reitan. Juni 1996. *Etterbruk av Fornebu - Konsekvenser i forhold til fugl i to naturreservater*.
- NINA, Bjørbekk & Lindheim AS Landskapsarkitekter. *Etterbruk Fornebu - Storøya Arealbruk (del 1 og del 2)*
Etterbruk Fornebu - Lilleøya Arealbruk (supplement til Storøya Arealbruk)
- Oslo Kommune. *Etterbruk av Fornebu. Eierinteresser mv*. Byrådsak 524/193 (7 sider).
- RA-21 - Regional Agenda 21. Fylkesdelplan for Miljøvern i Akershus. Godkjendt av Fylkestinget 20 jan 1998.
- Rinden, Helge. *Etterbruk av Fornebu - konsekvenser for fuglelivet*. 14 des. 1994 (14 sider).
- Statsbygg
Etterbruk av Fornebu - Innspill til kommunedelplan. Mai 1996.
- Statsbygg - Oslo Kommune.
Etterbruk av Fornebu - Søknad om tillatelse til oppgraving og behandling av forurenset grunn på Fornebu. Mars 1998
- Statsbygg - Oslo Kommune.
Konsekvensutredning (etter PBL paragraf 33). Juni 1996.

Sagt om KEFs miljøalternativ

*“Man har nå en unik mulighet
til å knytte sammen de to fuglereservatene i Koksabukta og Storøykilen
med nærliggende naturområder som har botaniske verneverdier av
nasjonal karakter. Storøya og Lilleøya/Oksenøya, har lenge vært kjent av
botanikere som svært artsrike, med mange regionalt sjeldne planter. Sikring
av disse områdene*

*vil også gi de to fuglereservatene en kjærkommen buffervirkning.
KEF's miljøkrav vil ivareta disse viktige miljøhensyn,
og sikre en unik og artsrik naturmosaikk
for ettertiden”*

**Prof. Sigmund Hågvar (prof. i natur- og miljøvern)
ved Norges Landbrukshøgskole**

*“Fornebu-området
ligger i Nord-Europas rikeste
randsone mot nord, med tanke på biologisk mangfold.
KEF's miljøalternativ vil bidra til å sikre det særdeles
rike fugle- og plantelivet i disse områdene*

Prof. Jan Økland - Biologisk institutt ved Universitetet i Oslo

*“KEF's arealplanforslag
vil kunne gjenskape og sikre et unikt naturmiljø
for vår nordlige breddegrad, med et mangfold av planter og dyr i en storbys
umiddelbare nærhet. Forslaget innebærer at naturreservatene
får en nødvendig buffersone mot industri
og annen bebyggelse”*

**Prof. Dr. Philos Tore Slagsvold - Biologisk institutt ved Universitetet i
Oslo**

*“Hvis ikke
de ansvarlige myndigheter
klarer å ta vare på de rike naturkvalitetene på Fornebu,
vil de ved å neglisjere KEFs miljøalternativ
vise omverden hvor fattige
de i virkeligheten er”*

Viggo Ree. Biolog og dyretegner

ISBN 82-994706-0-9